

Grodden

EN ÄGARTIDNING FRÅN LANTMÄNNEN | LÄS MER PÅ WWW.LANTMANNEN.COM | NR 2 | APRIL | 2016

LEDAREN | SID 2

*Stämmor
och strategier*

**På Gotland
växer durum
till svensk pasta**

SIDAN 14-16

**Nu satsar
lantbruket på
gula maskiner**

SIDAN 12

Fokusera på
proteinet i år!

SIDAN 10

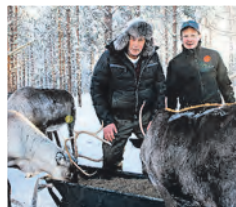
När 28
distrikt
blev 19

4

Friskare
renar med
Renfor

18

Lantmännen

Grodden

REDAKTION

Grodden, Lantmännen, 205 03 Malmö
Tel växel: 010-556 00 00
grodden@lantmannen.com

CHEFREDAKTÖR: Anna Carlström

Tel: 010-556 09 68
anna.carlstrom@lantmannen.com

REDAKTÖR: Helena Holmkrantz

Tel: 010-556 06 43
helena.holmkrantz@lantmannen.com

LAYOUT: Jan Reinerstam, Pagarango

OMSLAGSBILD

Vårbruket är i full gång i Skåne.
Bild: Kristofer Vamling/HK Bild&Text

UPPLAGA

Grodden är Lantmännenkoncernens informations-tidning till ägarna. Lantmännens medlemmar (ägare) får tidningen som medlemsförmån. Upplagan är cirka 40 000 exemplar. Tidningen utkommer med 6 nummer per år.

TRYCKERI: V-Tab i Västerås

DISTRIBUTION

Tidningen distribueras som posttidning B till ägarna. Den distribueras även internt inom Lantmännen.

ADRESSÄNDRING

Medlemmar: Meddela kundregistret.
Tel 010-556 00 00
Kundregister.ssc@lantmannen.com
Övriga: Kontakta redaktören

ANNONSBOKNING

Mnemonista
Kontaktperson: David Martinez-Lundström
E-post: david@mnemonista.se
Tel: 0735-699 350

ANNONSMATERIAL

Tekniska upplysningar: Annonser ska levereras till Mnemonista, som tryckfärdiga pdf-filer, bilder i 300 dpi. E-post: david@mnemonista.se

ANNONSFORMAT (I MM) OCH PRISER

FORMAT	MÅTT (MM)	PRIS
1/1 sida (satsyta)	225x320	18 500:-
1/1 sida (utfallande*)	250x350	18 500:-
1/1 sida (sista sidan*)	250x320	20 500:-
1/2 sida (stående)	106x320	10 500:-
1/2 sida (liggande)	225x155	10 500:-
1/4 sida (stående)	106x155	5 600:-
1/4 sida (liggande)	225x74	5 600:-
1/8 sida (stående)	49x155	3 100:-
1/8 sida (liggande)	106x75	3 100:-

* +3 mm skärsmån vid utfallande

Moms tillkommer på samtliga priser.
Priserna ovan baseras på färdigt material, enligt tekniska upplysningar. Övrigt arbete debiteras.

PRELIMINÄR UTGIVNING 2016 (med reservation för ändringar)

Nr	Materialdag	Utgivning
3	13/5	8/6
4	26/8	21/9
5-6	18/11	14/12

BILAGOR

För bokning av bilagor, kontakta redaktören
Telefon 010-556 06 43

Enkel A4	80 öre/ex
Dubbel A4	90 öre/ex
Enkel A3	90 öre/ex
Urval av adresser	500 kr

Färdigtryckta bilagor ska vara tryckeriet till handa minst 5 dagar före tryck

Lantmännen

Lantmännen är ett lantbrukskooperativ och norra Europas ledande aktör inom lantbruk, maskin, bioenergi och livsmedel. Vi ägs av 27 000 svenska lantbrukare, har 10 000 anställda med verksamheter i ett 20-tal länder och omsätter 37 miljarder kronor på årsbasis. Med basen i spannmål förädlar vi åkermarkens resurser för ett livskraftigt lantbruk. Några av våra mest kända varumärken inom livsmedel är AXA, Kungsörnen, GoGreen, Schulstad, Gooh, Finn Crisp och Bonjour. Vårt företag är grundat på kunskap och värderingar som har funnits i generationer hos våra ägare. Genom att vi har forskning, utveckling och verksamhet i hela värdekedjan, kan vi tillsammans ta ansvar från jord till bord. Läs gärna mer på: lantmannen.se/omlantmannen

Signerat

Reflektioner från årets stämmor

Under tre veckor har vi i styrelsen och representanter från ledningen varit ute på distriktsstämmor runt i landet. Stämmoperioden är verkligen en av de roligaste händelserna på året! Att möta medlemmarna för att diskutera Lantmännen, svara på frågor och berätta om allt som händer är viktigt för att bygga förtroende och stolthet.

Vilka frågor har då varit viktigast på stämmorna i år? Många diskussioner har anknytning till Lantbruk och Maskin, och det har gällt allt från det utökade samarbetet med AGCO till frågor om utsädesodling. På många stämmor har man också undrat om vad som händer i Kalmarområdet. Här är det enkla svaret att vi kommer att öka vår närvaro både vad gäller säljare på foder och växtodling och att vi anställt en person som kommer att arbeta med medlemsfrågor och kommunikation. Från april har vi också ett kontor i Kalmar där vi sitter tillsammans med Växa, förutom Maskins anläggningar i området. Jag ser det som en offensiv satsning i ett expansivt område.

Ett tema som kommit upp på många håll är Lantmännens internationella verksamhet. Vilken nytta ger det mig som lantbrukare och medlem i Lantmännen? En del av svaret finns i vår strategiska inriktning – Lantmännen ska vara ledande i spannmålsvärdekedjan i Östersjöområdet. Om man tittar på livsmedelsverksamheten, Cerealia och Unibake, är det naturligt att en del av tillväxten sker på nya marknader. Den svenska marknaden – och ibland till och med den europeiska – är helt enkelt för liten. Vill man utvecklas och växa måste det ske internationellt.

Tittar man på lantbruksområdet sker det en betydande omstrukturering av "agrobusiness" i Europa och vi ska vara en del av den utvecklingen. En hårdnande konkurrens både i Sverige och i norra Europa kräver helt enkelt en välsad verksamhet där samverkan och ökad styrka är väldigt betydelsefullt. För Lantmännen handlar det också om att det internationella samarbetet gör oss ännu mer effektiva på hemmamarknaden, genom till exempel inköpsamverkan. Man kan sammanfatta fördelarna med våra internationella partnerskap på lantbruksområdet i tre punkter; ett sätt att dela kostnader, att sprida risker och att öka Lantmännens konkurrenskraft på den svenska marknaden. Vill man tala om bondenytta tycker jag att man kan vara tydlig med att en betydande del av vår utdelning kommer från goda resultat i vår internationella livsmedelsverksamhet, förutom den ökande effektiviteten som jag beskrivit.

En annan fråga som ställts på flera stämmor handlar om vilka faktorer, eller styrkor, som gör att Lantmännen utvecklas så positivt som vi gör just nu. Jag tycker frågan är både utmanande och intressant, och den är definitivt värd att försöka svara på! I årsredovisningens ordförandeord finns kanske en del av svaret, där skriver jag: "Det finns en påtaglig koppling mellan en tydlig strategi, en väl fungerande ledning, stark ägarstyrning och ett bra resultat."

För mig och styrelsen är strategiarbetet mycket värdefullt. Tydlighet med **vad** vi vill med Lantmännen, **vart** vi vill och **hur** vi ska nå dit har bidragit till ett starkt fokus. Något som jag hoppas att vi också kunnat, eller ska kunna, förmedla till er. Spannmål är vår röda tråd – och jag brukar säga från foder till FinnCrisp, men jag vill också lägga till från Valtra till växtförädling! Även om strategin bygger på

”Fram till i dag har vi med gemensamma krafter skapat ett Lantmännen där man ser till det samlade svenska lantbrukets bästa.

spannmålsvärdekedjan så har vi en bred spännvidd i våra verksamheter, att både sälja entreprenadmaskiner och vinerbröd ger definitivt möjligheter att parera konjunktursvängningar. Vi har i dag inom Lantmännen en engagerad och kompetent ledning, en ledning som kan affärerna. Samtidigt som vi vill växa upp och utveckla verksamheten genom lönsam tillväxt finns en sund försiktighet. Jag skulle kort och gott säga – alla vet vems pengar och förtroende man förvaltar. En annan viktig styrka jag vill nämna är vår ägarstyrning. Engagerade och konstruktiva förtroendevalda på alla nivåer, ifrågasättande medlemmar och öppenhet tror jag är viktiga för vår utveckling.

Men det finns ytterligare en faktor som varit helt avgörande – det är nu 15 år sedan Svenska Lantmännen bildades. Kanske är det först nu vi verkligen ser resultatet av den stora fusionen? Målet var bland annat ökad effektivitet, sänkta kostnader och höjd kompetens – allt i skenet av den tidens omvärldsförändringar. Fram till i dag har vi med gemensamma krafter skapat ett Lantmännen där man ser till det samlade svenska lantbrukets bästa.

När jag beskriver våra styrkor måste man samtidigt vara väldigt ödmjuk. Vi har en historia att förvalta och en spännande framtid att möta! Omständigheter ändras snabbt, det kan gälla allt från politiska beslut till livsmedelslarm eller omvälvande teknikförändringar. Lantmännen har en mycket stor verksamhet och man kan aldrig helt undvika fel eller misstag, men man kan ha system för att undvika de djupaste groparna. Med strategin som bas, ett fokus på lönsam tillväxt och aktsamhet om gemensamma medel kommer vi att kunna bidra än mer till att skapa värde för det svenska lantbruket. Jag kan garantera att vi i styrelsen i samband med de beslut som fattas alltid ser till uppdraget; att bidra till lönsamheten på gårdarna och att optimera avkastningen på kapitalet i föreningen.

I samband med påsken satte vårbruket fart här hemma i Östergötland. Nu är höstsåden gödslad och vi laddar för vårsådd. Sämakinerna rullar i Skåne och i Norrbotten ligger fortfarande snön djup. Skillnaderna är stora, både på syd och nord och mellan olika produktionssinriktningar – men nytan av samverkan och gemensamma satsningar är större! Det insåg man för 15 år sedan och det ska vi bygga vidare på.

Jag vill önska er alla en fin vår och ett bra vårbruk!

Bengt-Olov Gunnarson
Ordförande
koncernstyrelsen

EMISSIONSSKOLAN | DEL 3

Så sätts priset i emissionshandeln

Vad händer när jag lagt en order? Och hur sätts priset?

I tredje delen av Groddens emissionskola svarar vi på två av de vanligaste frågorna.

Vid handelsdagen för varje handelsperiod sätts det slutgiltiga transaktionspriset. Alla order som går i affär vid en handelsperiod får samma pris. Priset anges i procent. 100 procent är lika med nominellt värde.

När sista dag för att lämna order passerats sammanställer Nordea alla godkända köp- och säljorder som kommit in. Köp- respektive säljorder sorteras efter de kurser som köpare och säljare angett i sina order.

Orderna matchas mot varandra i så kallade handelsposter. Man börjar med den köporder som har högst kurs och matchar mot den säljorder som har lägst kurs. Därefter fortsätter man att matcha de olika

ordrarna parvis tills alla alternativ är uttömda.

Transaktionspriset sätts sedan av Nordea utifrån de sist matchade orderna. All handel på handelsdagen sker till detta transaktionspris. De säljorder med kurser som överstiger transaktionspriset kommer inte heller med i handeln. Om det finns ett överskott på sälj- eller köporder med samma kurs som transaktionspriset sorteras de efter ankomsttid.

Nordea skickar ut avräkningsnota till alla vars order har gått till avslut.

På likviddagen (då affärerna slutförs) överförs emissionsinsatserna till köparens konto för emissionskapital och likviden förs till säljarens sparmedelskonto.

Text: Hans Johansson,

Helena Holmkrantz och Pauline Lidberg

Exempel på pris-sättning

Säljorder

Du har angett att du vill sälja till lägst priset 110.

- Transaktionspriset landar på 108. Det innebär att din kurs ligger för högt och du kommer inte att få sälja denna gång.
- Transaktionspriset blir 112. Din kurs ligger lägre och därför får du sälja till priset 112, alltså något högre än vad du angett.

Köporder

Du har angett du vill köpa till högst priset 110.

- Transaktionspriset landar på 108. Du har angett en högre kurs och därför får du köpa till priset 108.
- Transaktionspriset blir 112. Du har angett att du vill köpa till en kurs som är lägre och därför blir det ingen affär denna gång.

Nya kontoret i Kalmar slår upp portarna

Den första april öppnade Lantmännen kontor i Kalmar.

Lantmännen Lantbruk kommer att sitta tillsammans med Växa i Barkestorp. På nya kontoret kommer det finnas fodersäljare inom varje produktslag, växtodlingssäljare och en medlemsansvarig.

Etableringen innebär en markering att även Lantmännen vill vara på plats i sydöstra regionen. Kalmar-Öland är en viktig lantbruksregion, en viktig marknad med många lantbrukare och vår etablering innebär att Lantmännen nu finns

Lantmännens nya Kalmarkontor ligger i den vita längan till höger.

med helheten i regionen både inom Lantbruk och Maskin.

Besöksadressen till det nya Kalmarkontoret kommer att vara Bårstadvägen 3.

Postadressen blir Lantmännen, Box 814, 391 28 Kalmar.

Text och bild: Jenny Andrén

Förslag till nyval i koncernstyrelsen

Pauline Lindwall boende i Schweiz föreslås till ny extern ledamot i Lantmännens koncernstyrelse.

I år går mandattiden i koncernstyrelsen ut för Ulf Gundemark, Helle Kruse Nielsen, Björn Wallin och Thomas Magnusson. Helle Kruse Nielsen har avböjt omval och valberedningen föreslår omval av övriga tre samt nyval av Pauline Lindwall.

Pauline Lindwall är född 1961. Hon utbildade sig till civilekonom på Växjö universitet och har under årens lopp haft en lång rad anställningar inom den internationella livsmedelsbranschen, bland annat på Mondelez och Nestlé. Hon har även styrelseuppdrag ibland annat Duni AB och Celasio AG.

Beslut om val till koncernstyrelsen tas på Föreningsstämman i Stockholm den 12 maj.

Handel med emissionsinsatser

Orderperiod Nr	Antal köp styck	Antal sälj styck	Transaktionspris procent	Omsatt volym kronor
2016				
1	13	24	121	2 042 371
2	19	32	125	1 896 679
3	6	24	120	2 089 030
2015	14	24	120	1 320 055
14	11	33	125	1 367 000
13	8	30	122	1 412 406
12	10	23	120	1 563 660
11	8	13	115	746 093

Kommande handelsdagar: 18/4, 30/5, 20/6, 18/7

Kompletterande information, handelsregler och orderblankett för köp/sälj finns på Lantmännens hemsida lantmannen.se/omlantmannen/Agare-och-medlem

Kontoöversikt och gällande räntesatser

Lantmännen Lantbruk/ Maskin SE		Gällande fr o m 20 april 2015
Kundreskontra Fakturor, dröjsmålsränta	efter förfallodag	11,70 %
Kundreskontra Finansieringstjänst	efter förfallodag efter kravdatum	5,45 % 11,70 %
Ränta vid förskotts betalning	endast medlemmar	1,10 %
Avräkningskonto	tillgodo skuld spannmålsförskott	1,10 % 1,70 % 1,70 %
Sparmedel Kapitalkonto	endast medlemmar endast medlemmar	1,10 % 1,10 %

Har du frågor om dina konton eller sparmedel? Kontakta cf.ssc.kassatjanst@lantmannen.com

Mängder av olika frågor om allt från lokala avtal till EU:s framtid har engagerat stämmodeltagarna på årets distriktsstämmor runt om i landet. Årets stämmor har på många håll präglats av förändringen av medlemsorganisationen som nu träder i full kraft när 28 distrikt blir 19. Otaliga blombuketter och paket har i år delats ut till avgående förtroendevalda som tack för allt det arbete som de lagt ner i distriktsstyrelser och valberedningar.

Sofia Karlsson, mångårig ordförande i Västra Skaraborg tackade för sig med ord som många förtroendevalda säkert kan instämna i:

– Jag är väldigt glad att jag en gång tackade ja till att bli förtroendevald i Lantmännen och skulle vilja uppmana alla som blir tillfrågade att ta chansen!

Frågvisa stämmor landet runt

Koncernchef Per Olof Nyman.

VÄRNAMO - JÖNKÖPING - HÖGLANDET

Representation och revision

Hooks herrgård var mötesplatsen mitt i området när Värnamo, Jönköping och Högländet samlades till sin första gemensamma stämma.

Hela 130 personer infann sig till stämman och det blev rentav lite trångt i konferenslokalen, ont om plats men gott om glada miner.

Sunnerbo-Värnamos avgående ordförande Victoria Josefsson hälsade välkommen och reflekterade lite över de utmaningar och fördelar som följer med

delningar och sammanslagningar av distrikt. Det nya distriktet bildas av distrikten Jönköping och Högländet tillsammans med den norra halvan av Sunnerbo-Värnamo.

Koncernchef Per Olof Nyman presenterade 2015 års resultat tillsammans med Johan Mattson från koncernstyrelsen.

Per Olof Nyman kommenterade resultatet och utdelningen:

– Vårt stora kostnadsarbete de senaste åren har lönat sig, det syns nu i vårt fina resultat. Samtidigt känns det mycket bra att vi får möjlighet att dela ut så mycket till svenska bönder, till skillnad från DLG som delar ut sin vinst till danska bönder.

Representation

Under genomgången dök en del frågor upp. En av deltagarna ville exempelvis försäkra sig om att Lantmännens anställda inte missbrukat representationskontot, något som ju skrivits mycket om i andra företag och organisationer det senaste året.

– Vad ska jag svara när Uppdrag Granskning ringer och undrar hur Lantmännen säkerställer att en del av vinsten inte går till fester?

– Den enda på Lantmännen som har ett företagskort är jag. I en stor koncern som denna kan det givetvis uppstå något fel någonstans, men genom att alla anställda får betala själva, varpå kostnaden ska godkännas av den anställdes chef är det

betydligt mindre risk. Men vi är definitivt medvetna om att det alltid finns risker, förklarade Per Olof Nyman och berättade att Lantmännen även inrättat en så kallad whistleblower-funktion för att ge de anställda möjlighet att rapportera misstänkta oegentligheter.

När tre distrikt ska slås samman är det bara naturligt att en stor del av kvällen går åt till val av ny styrelse och avtackningar. Stämman avslutades sedan av distriktets nyvalde ordförande Göran Pettersson från Bor som tog chansen att presentera sig själv med en glimt i ögat som lockade fram varma skratt:

– Jag är urtypen för en småländsk bonde: medelålders, lätt överviktig och man. Min hobby, eller böjelse skulle kanske en del säga, är att gå in i en livsmedelsaffär och leta efter grodden i mjölhylan. När jag hittar den blir jag så glad! Jag vill också uppmana alla ägare i vårt område att kommunicera Lantmännens fördelar. Vi måste nå ut med det!

Text och bild: Helena Holmkrantz

Det var fullsatt i salen på Hooks herrgård när Jönköping, Högländet och Värnamo hade sin första gemensamma stämma inför sammanslagningen.

Dan Petersson från Lekeryd fick årets Groddenstipendium i distrikt Jönköping-Högländet-Värnamo.

Göran Pettersson valdes till ny ordförande för distrikt Jönköping-Högländet-Värnamo.

Förtroendevalda Maria Rosendahl, Johan Nilsson, Jacob Bennet och Christoffer Hamilton avtackas av Bo Larsson.

Sammanslagningen av distrikten firades med en uppskattad musikshow av gruppen Fåfång.

Stefan Åström, chef koncerncontrolling och Per Lindahl, koncernstyrelsen.

SÖDERSLÄTT - ÖSTERLEN

Fest och debatt

Distriktsstyrelserna i Österlen och Söder-slätt ordnade en festlig stämma med middag och musik när distriktet slogs samman till distrikt Södra Skåne. 210 engagerade deltagare lockades till stämman i Lund.

– Den ekonomiska föreningen som organisationsform är mer i ropet än någonsin, ni kan påverka, men det kräver en debattfylld stämma!

Så inledde Södersläts avgående ordförande Jacob Bennet årets sydligaste stämma och han blev verkligen bönhörd. Det blev en ovanligt livlig stämma, med många frågor och kommentarer från början till slut.

Lantmännen Lantbruk representerades av regionchef Paul Dring, som fick många frågor att svara på. Flera var exempelvis nyfikna på vad som händer i Kalmar.

– Det finns stora förväntningar på oss i området och vi arbetar intensivt med att etablera oss. Vi har två spannmålsmottagningar och vad gäller hamnen undersöker vi möjligheterna. Vi har anställt tre säljare och ordnat ett antal informationsmöten. Lite av en nytändning för oss, konstaterade Paul Dring.

Debatt om maskinbranschen

Han avslöstes därefter av Peter Tillberg, regionchef för Lantmännen Maskin. Det blev en viss debatt om förändringarna i maskinbranschen.

– Ja, det är klart att det kommer att kosta branschen mycket, när nya märken

ska arbetas in och andra fasas ut. Vår strategi är att motverka prisökningarna så mycket vi någonsin kan. Svenska bönder ska inte behöva betala mer för en traktor än de tyska bönderna gör. Vad gäller Claas finns sortimentet kvar hos oss till 2018. Vi fortsätter sälja som vanligt och under tiden fram till 2018 arbetar vi med att säkerställa att vi för överskådlig tid framåt ska kunna erbjuda service och reservdelar till Claasmaskinerna, förklarade Peter Tillberg.

Holger och Anna Olin från Tomelilla är årets stipendiater för distrikt Södra Skåne.

Presentationen från koncernen med resultatet från de olika divisionerna hölls av Per Lindahl från koncernstyrelsen och Stefan Åström från koncernledningen.

De visade hur alla divisioner bidragit till det rekordhöga resultatet för 2015 och berättade lite om förutsättningarna för Lantmännen under de kommande åren. Debatten som följde kom att handla om allt från de internationella bolagen, över verksamheten i divisionerna till fördelning av utdelningen, ett axplock:

Hur kommer det sig att HaGe Kiel inte visar lika bra resultat längre, det var ju ett bolag som frambölls som föredöme tidigare?

– HaGe visar fortfarande ett positivt resultat, men de befinner sig i den fas där vi var för några år sedan. De har expanderat kraftigt och nu behövs det en översyn av verksamheten med fokus på kostnadseffektivitet.

Har satsningen på den nya etanol-fabriken i Norrköping betalat sig ännu?

– Nej, inte än. De får fortsätta ett tag till i den här takten innan investeringen har betalat sig fullt ut.

Lantmännen lämnade ju färskbrödsmarknaden för några år sedan eftersom den inte var lönsam, men med Vaasan har ni köpt in nya färskbrödsbagerier. Lönar det sig bättre på andra sidan Östersjön?

– Ja, visserligen är färskbrödsmarknaden i vikinga även där, men den är lönsam än så länge. Vi kommer att se över kapaciteten.

Varför är insatsemissionen så mycket lägre än förra året? Ger inte det fel signaler till oss som ägare?

Anledningen till att vi hade så stor utdelning av insatsemissionerna förra året var försäljningen av Scandi Standard. Vi ville att ni som ägare skulle få chans att ta del av vinsten i den försäljningen. I år har vi i stället valt att ha en hög kontant utdelning i form av högre återbäring och efterlikvid. Det har vi kunnat göra eftersom resultatet i både Lantbruk och Maskin är så pass bra.

Till distriktsstämmans hade en motion om att dotterbolagens bokslut ska läggas ut på medlemsidorna lämnats in. Eftersom motionen lämnats in bara två dagar före stämman hann distriktsstyrelserna inte behandla den, därför beslöt att föreslå att motionären skulle lämna sin motion direkt till föreningsstämman i maj.

Distrikt Södra Skåne har också fått en ny ordförande i Johan Hoolmé från Skivarp.

Stämman avslutades sedan med utdelning av årets Groddenstipendium, vilket i år gick till Anna och Holger Olin.

Som festlig avrundning på hela kvällen hade showgruppen Fåfång anlitats.

Text och bild: Helena Holmkrantz

DALARNA - VÄSTMANLAND

Så stort men ändå nära

Tittar man noggrant på kartan så sträcker sig det nya distriktet Dala-Aros hela 450 km från Grövelsjön till Arboga. Men detta ska inte skrämman, en medlem i distriktet ska alltid ha nära till Lantmännen förtroendevalda. Det är den nya distriktsstyrelsens ambition och det finns goda förhoppningar att ambitionen uppnås.

Redan under hela 2015 har distriktsstyrelserna i Dalarna och Västmanland samarbetat utan att kontakten till medlemmarna har minskat i antal eller försämrats.

Sedan distriktsstämman i Avesta om-

fattar det nya distriktet Dala-Aros både Dalarnas och Västmanlands länsgränser. Distriktsstyrelserna har slagits ihop, ett flertal förtroendevalda har lämnat sitt uppdrag samt att en ny förtroendevald, Marit Wirén Toll från Romfartuna, Västerås valdes in. Ordförande för det nya distriktet blev Joakim Borgs från Gustafs i Dalarna.

Nittio medlemmar kom till Avesta för att lyssna på Helle Kruse Nielsen från koncernstyrelsen och Mikael Jeppsson från Lantmännen Lantbruk. Under

distriktsstämman ställde stämmeordförande Martin Moraeus två frågor till publiken som sedan diskuterades i mindre grupper. Den första frågan handlade om vem som skulle kunna bli medlem i Lantmännen? – ”Kunder bör få vara medlemmar, de som gör affärer med Lantmännen samt svenska företag som är kopplade till lantbruket” var det nästan unisona svaret. ”Vad ska Lantmännen göra för dig lokalt?” lydde den andra frågan. Många exempel på lokala arrangemang nämndes och distriktsstyrelsen lovade att ta med sig alla synpunkter och önskemål för en vidare planering av kommande medlemsaktiviteter.

Prissättningen för den spannmål som är framtagen enligt Lantmännen Lantbruks olika premiumprogram, till exempel ”Klimat & Natur” och ”Natur plus”,

var en fråga som togs upp på distriktsstämman. Spannmålslogistiken och utsädesodlingen i regionen norr om Mälaren var en annan aspekt som lyftes.

Text och bild: Katja Ihrsén

Årets stipendiater Mattias och Marcus Pettersson, Herrljunga.

Vårsolen strålade från en klarblå himmel den 16 mars när deltagarna klev in på Quality Hotel i Vänersborg för årets distriktsstämma. Två ordförande hälsade ett årtiotal personer välkomna, Börje Eckerlid från Älvsborg och Ove Gustafsson från Bohuslän Dal. De två distrikten är nu sammanslagna och täcker över ett stort geografiskt område, nästan 30 mil från norr till söder.

Valberedningarna hade fått jobba hårt då antalet ledamöter reducerats från 13 personer till åtta. Det valdes in två helt nya i styrelsen nämligen Lena Larsson, Mellerud och Fredrik Larsson, Limmared.

Årets Groddenstipendium tilldelades bröderna Mattias och Marcus Pettersson, Gate Lantbruk i Herrljunga. De driver tillsammans med sina föräldrar en mjölkgård och har framgångsrikt utvecklat företaget både tekniskt och storleksmässigt. Via nya projekt som håller på att sjösättas visar de på en framtidstro inom mjölk- och köttproduktion.

En motion behandlades på stämman.

Säljarna i regionen fick komma fram för en presentation.

ÄLVSBERG – BOHUSLÄN DAL

Motion om digital länk till stämmor

Den handlade om att distriktsstämman geografiskt hamnar långt bort från vissa medlemmar och att då möjlighet att medverka via länk, Skype eller liknande borde utredas. Stämman beslutade skicka vidare motionen till föreningsstämman.

Lantmännens resultat förevisades av Thomas Magnusson från koncernstyrelsen och Håkan Pettersson chef division Maskin. 2015 var ett mycket bra år och

Anna Carlström, medlemschef.

Håkan Pettersson, chef för Maskin-divisionen

han nu sitter som president. COGECA är en europeisk sammanslutning som jobbar för de lantbrukskooperativa företagen. De lobbar mot/med EU-kommissionen, EU-

miljardmålet uppnåddes med råge. Samtliga divisioner visade ett positivt resultat.

Styrelsen föreslår därför en höjning av återbäringen och efterlikviden.

Thomas Magnusson berättade om sitt uppdrag för LRF i COGECA, där

Distriktens båda ordförande Börje Eckerlid och Ove Gustafsson.

parlamentet och jordbruksministrarna. Aktuella frågor är likviditetskrisen för mjölk, handelsavtal med USA och export av griskött.

Stämman beslutade om namn på det nya distriktet och mötet avslutades av Ove Gustafsson, ordförande i Distrikt Västra Sverige.

Text: Ingrid Lundgren

Bilder: Mikael Ljungström/Scandphoto

Växjö och Sunnerbo distrikt höll sin gemensamma stämma i Alvesta.

VÄXJÖ – SUNNERBO

Havre – ett hett ämne

Havrepriser, premier för konceptodlat vete, planerna för Kalmarområdet och mycket annat togs upp till diskussion i Alvesta när distriktet Växjö och Sunnerbo för första gången hade gemensam distriktsstämma.

Ett 70-tal personer kom för att diskutera och lyssna på redogörelser om det gångna året i Lantmännen. Thomas Magnusson från Växjödistriktet inledde stämman tillsammans med Victoria Josefsson som i flera år varit ordförande för distrikt Sunnerbo-Värnamo. Sunnerbo-Värnamo slogs ihop till ett distrikt för ett antal år sedan, men splittras nu upp efter länsgränserna så att norra delen kommer att höra samman med Jönköping och Höglandet, medan Sunnerbodelen går samman med Växjö för att bilda det nya distriktet Kronoberg. Victoria Josefsson hoppades att den nya distriktsindelningen kommer att medföra samarbeten över gränserna, inte minst när det gäller ungdomsträffarna:

– Vi har haft en bra ungdomsverksamhet i Sunnerbo-Värnamo och det vore trevligt om vi kunde fortsätta jobba ihop. Nu har vi ju lärt oss att hitta över länsgränsen!

Årets resultat och strategin för de kommande åren föredrogs av Johan Mattsson från koncernstyrelsen tillsammans med Mikael Jeppsson, chef för spannmålsenheten på Lantmännen Lantbruk.

Johan Mattsson jämförde Lantmännen utdelning med DLGs:

– Det är roligt att kunna presentera ett så bra resultat och att så mycket går tillbaka till det svenska lantbruket. DLG delade ut 107 miljoner till danska bönder, vi delar ut fyra gånger så mycket till svenska bönder, hela 432 miljoner!

Mikael Jeppsson höll med och konstaterade att arbetet på Lantmännen Lantbruk flyter på bättre än någonsin.

– Det är enklare och mer kundfokuserat. Det mycket roligare att gå till jobbet nu!

Marknaden styr

I diskussionen som följde blev det en hel del frågor om havre och synpunkter på att havrepriset ligger för lågt, framför allt på grynhavre.

– Allt styrs av marknaden och alla spannmålspriser är kopplade till varandra. När marknaden rör sig uppåt så rör sig normalt priserna tillsammans, men när

det gäller havre kan man konstatera att grynhaven håller priset bättre i nedåtgående trend, men tyvärr inte rör sig uppåt så mycket när övriga marknaden går uppåt, förklarade Mikael Jeppsson.

Han fick också svara på frågor kring det nylanserade Vänligare vetemjölet, som upplevdes som dyrt i butik. ”Handlarna lägger på för mycket!”

– Ja, dels är ju råvaran dyrare eftersom vi betalar en premie för vete som är odlat enligt konceptet Klimat & Natur, dels passar leden efteråt alltid på att lägga på när de kan. Men det finns en efterfrågan på produkter som är mer hållbart odlade och då ska vi så klart vara där.

För den mer detaljerade presentationen av Lantbruk och Maskin stod Lantbruks regionchefer Anna Kilsby och Paul Dring, samt Niclas Saläng, maskinsäljare i Växjö. De fick flera frågor om verksamheten i Kalmarområdet och kunde berätta om att ett nytt kontor öppnas i Kalmar i april samt att avsikten är att alla Maskins verkstäder ska finnas kvar. Det finns en stor nyfikenhet på vad som händer i Kalmar just nu och närheten mellan Kronoberg och Kalmar märktes förstås påtagligt i diskussionen.

Kvällen avrundades med val och avtackningar. Till ny ordförande för distrikt Kronoberg valdes Thomas Magnusson, från Lönshult utanför Alvesta.

Text och bild:

Helena Holmkrantz

VÄRMLAND - ÖREBRO

Lugnt och positivt

Lugn och positiv var stämningen i Karlskoga där distriktet Värmland och Örebro höll sin första gemensamma stämma.

Runt 110 personer kom till Karlskoga för att lyssna på dragningarna om året som gått och planerna för året som kommer.

Örebros ordförande inledde stämman med en historisk tillbakablick och en fyndig liknelse:

– Lantmännen har skjutkraftstestats i hundra år nu och det växer bra! Nu ligger framtiden i våra händer. Det kräver engagerade ägare och medarbetare som tänker långsiktigt. Det ska vara roligt att äga Lantmännen!

Koncernstyrelsen representerades av Per Lindahl och koncernledningen av koncernchef Per Olof Nyman. Tillsammans berättade de om resultatet från det gångna året, ett rekordresultat där alla divisioner bidragit. Per Lindahl inledde med en personlig reflektion:

– Jag tror att resultatet har sin grund i det fokus på kostnadseffektivitet som Lantmännen haft de senaste åren. Det tar lite tid för ett sådant tillvägagångssätt att visa sig i siffrorna, men det är det är den mest långsiktiga nyckeln till framgång. Nu har vi nått det miljardmål och nu kan vi dela ut det vi tjänat till svenska lantbruket.

Tillsammans svarade sedan Per Lindahl och Per Olof Nyman på de frågor som dök upp.

Bland annat undrade en av deltagarna om försäljningen av Kalmar Lantmän till Danish Agro var oväntad:

– Var det en miss i räkningen att de försvinner ”ur familjen”?

– Vi tror fortfarande att det bästa hade varit att samla alla lantbrukare i Lantmännen, men de har valt en annan väg och det kan vi inte göra något åt. Det innebär na-

Årets stipendiater i Örebro-Värmland Magnus och Ing-Marie Larsson firades.

turligtvis nya förhållanden för oss. Nu börjar vi på ny kula, en ny spännande fas.

Verksamheten i Lantbruk presenterades av regioncheferna Bengt Karlsson och Cathrine Wallin med bland annat ett glatt

Distriktsstämmor är bra tillfällen att möta kolleger i branschen. Kaffepaus i Karlskoga där Örebro-Värmlands stämma hölls.

besked om två nya mottagningsplatser i Värmland, dels en nygamal i Säffle, dels en ny mottagningsplats i Skattkärr som ersätter som tidigare använts.

Distriktet hade också två stipendiater

att gratulera, Magnus och Ing-Marie Larsson, mjölkbönder från Lindesberg.

Till ny ordförande i det sammanslagna distriktet valdes Christian Hidén från Säffle. Text och bild: Helena Holmkrantz

NORRBOTTEN

Med fokus på livsmedel

Sven Karlsson, ordförande i distriktet, inledde stämman med att konstatera att situationen är utmanande för den svenska mjölknäringen, men att man definitivt kan glädjas över utvecklingen inom Lantmännen.

Stämman kom att präglas av de två medverkande, Hans Wallemyr och Krister Zackari. Hans kryddade presentationen med målade erfarenheter från styrelsearbetet och Krister berättade engagerat om Cerealias och livsmedelsdivisionens utveckling. Krister konstaterade att de internationella verksamheterna inom livsmedel är

mycket viktiga och att förvärvet av Vaasan varit mycket strategiskt. Samtidigt pekade han på betydelsen av att informera om ursprung och svenskhet på vår svenska marknad. Hans kontrade med att i Kina är det tvärt om, där har importerade produkter en klar fördel framför inhemska. Frågorna kom att handla om allt från gmo-soja till handelns egna varumärken och förutsättningarna för ekologisk produktion. Hans Westbom, regionchef Lantbruk och ny medlemsansvarig i området, berättade om förutsättningarna för att expandera spannmålsodlingen i området.

Stämman avslutades med att Lage Westman avtackades.

– Du har varit en fantastisk tillgång för oss i distriktet konstaterade Sven. Lage svarade att det varit en härlig tid.

– Vi har verkligen haft roligt tillsammans, man har skrattat åtminstone halva vägen hem efter möten i Norrbotten svarade Lage. Och om man betänker att vissa deltagare åkt 20 mil enkel resa för att komma till stämman är det lätt att förstå att det verkligen varit väldigt roliga möten!

Text: Anna Carlström

UPPLAND - ENKÖPING

Debatt om utsäde och soja

Sammanslagningen av distriktet Enköping och Uppland är möjligen den mest naturliga av alla sammanslagningar runt om i Sverige. Det nya distriktet Uppland följer nu landskapsgränsen mot Sörmland.

Den välbesökta stämman hölls i Uppsala. Mycket fokus låg just på orten Uppsala. Beslutet att stänga utsädesrenseriet och flytta spannmålsmottagningen från centrala Uppsala var upphovet till en motion som diskuterades på distriktsstämman.

I motionen till distriktsstämman förespråkas huvudsakligen att Lantmännen ska värna den geografiska spridningen av utsädesodling över hela landet för att minska väderriskerna. Lantmännen ska

vara mån om utsädesodlingen i regionen och utsädesodlarnas kunskap. Vid den framtida placeringen av spannmålsmottagningen ska miljöpåverkan och resurseffektivitet som långa transporter kan medföra beaktas. Diskussionen om motionen slutade med att den nya distriktsstyrelsen i Uppland fick i uppdrag att föra frågan vidare till organisationen.

Spannmålsmottagningen i centrala Uppsala har möjlighet att vara kvar till i början av 2020. Planerna är att under senhösten 2019 flytta till en ny spannmålsanläggning som ska ligga utanför Uppsala. Den nya spannmålsmottag-

ningen ersätter Uppsalas kapacitet. Denna stora satsning görs eftersom Uppland är en mycket viktig spannmålsregion för Lantmännen.

Även Lantmännens hållning i fråga om Arlas kompensation till mjölkproducenter för användning av GMO-fri sojan väckte debatt. Frågan, som framförts på flera distriktsstämmor, är mycket aktuell och Lantmännen gör alla ansträngningar

för att hitta en lösning tillsammans med övriga foderproducenter.

Claes Johansson, som är chef för Hållbar utveckling, presenterade det lönsamma hållbarhetsarbetet inom Lantmännen. Odlingskonceptet Klimat & Natur som resulterar i bland annat

Kungsörns ”Vänligare Vete” i matbutikerna är ett exempel på när hållbarhet genererar bra affärer för såväl lantbrukaren och Lantmännen som kunden i matbutiken.

I samband med sammanslagningen av distriktet lämnar ett flertal förtroendevalda sina uppdrag i distriktsstyrelsen. Lars Ånöstam och Krister Andersson, ordförande för distriktet Uppland respektive

Enköping lämnade gemensamt över klubban till Per Wijkander, ordföranden för det nya distriktet.

Text och bild: Katja Ihrsén

Fr v medlemschef Anna Carlström, Enköpings avgående ordförande Christer Andersson, regionchef Lantbruk Cathrine Wallin, Upplands avgående ordförande Lars Ånöstam och medlemsansvarig Katja Ihrsén.

VÄSTRA OCH ÖSTRA SKARABORG

Stämman med utblick mot Bryssel

De båda ordförandena Inge Erlandsson och Sofia Karlsson inledde när Östra och Västra Skaraborg hade sin första gemensamma stämman och bildade distrikt Skaraborg.

Stämman i Skaraborg blev välbesökt och förutom val, stipendieutdelning och diskussioner fick deltagarna också ta del av en utblick mot Centraleuropa och lantbrukets lobbyverksamhet i Bryssel.

120 deltagare hade tagit sig till Skara mitt i området som utgörs av distriktet Västra och Östra Skaraborg. Stämman var den första gemensamma och naturligt nog kommer namnet på det nya sammanslagna distriktet att bli Skaraborg. Valet av ny ordförande föll på Inge Erlandsson som tidigare varit ordförande i Östra Skaraborg. Det var också han som inledde stämman tillsammans med Västra Skaraborgs avgående ordförande Sofia Karlsson. Sofia började med att lyfta fram tre siffror: 4, 2 och 432 – 4 miljarder har delats ut till medlemmarna sedan 2001, 2 procent är årets utdelning i form av återbäring och efterlikvid och 432 miljoner är den summa som medlemmarna i Lantmännen totalt får dela på i år.

För presentationen av resultatet för 2015 och strategin för 2016 stod koncernchef Per Olof Nyman tillsammans med Thomas Magnusson från koncernstyrelsen. Några deltagare tog chansen att ställa

Thomas Magnusson från koncernstyrelsen är även nyvald president för den europeiska kooperativa intresseorganisationen Cogeca och berättade mer om sitt arbete där under stämman i Skara.

frågor till föredragshållarna, bland annat ville en i publiken veta hur strategin för foderaffären ser ut till år 2020.

– Foderaffären går bättre nu än de senaste åren. Konkurrensen är tuffare och vi påverkas givetvis av mjölkböndernas situation, men vi kan ta marknadsandelar och hoppas även kunna öka andelarna foder till köttproduktionen, förklarade Thomas Magnusson.

Vad finns det för policy för ursprung

Gillar du spänning? - eller är det inget för dig...

Terpal®

- Minskar ax- och stråknäckning
- Kortar strået
- Minskar risken för liggsäd
- Mindre skördeproblem
- Minskar avdrag för dålig kvalitet

Terpal är optimal för användning i korn och kan användas fram till DC 49.

Crop Protection

Peter Löfgren 070 - 583 98 97
Sigvard Johansson 070 - 587 03 45
Thomas Wildt-Persson

www.agro.basf.se

BASF
We create chemistry

Använd växtskyddsmedel med försiktighet. Läs alltid etikett och produktinformation före användning. Observera alla varningsfraser och symboler. BASF är medlem i Svenskt Växtskydd.

Distrikt Östra och Västra Skaraborg höll sin gemensamma stämma i Skara och bildade distrikt distrikt Skaraborg.

när det gäller råvarorna i den färdigmat som Lantmännen säljer?

– Köttet är svenskt och vi använder så klart vår egen pasta, men alla ingredienser finns ju inte i Sverige, en del måste importeras, konstaterade Per Olof Nyman.

Eftersom Thomas Magnusson var på plats i Skara och är nyutnämnd president för Cogeca, de europeiska kooperativa lobbyorganen i Bryssel, fick deltagarna möjlighet att lyssna på ett extra föredrag om hur beslutsgångarna fungerar i EU.

– Cogeca representerar 22 000 europeiska lantbrukskooperativa företag och för-

eningar, men de är sinsemellan mycket olika uppbyggda, en del är bara till några få procent kooperativ utan ägs till större delen av exempelvis aktiebolag.

Thomas konstaterade bland annat att EU står inför sin svåraste kris någonsin just nu med diskussioner om utträden, krisande ekonomier och samtidigt en stor flyktingström som måste hanteras. Allt detta påverkar lantbruket i Europa och det gäller att se vilka möjligheter som finns inom Europa, och utanför genom exempelvis handelsavtal med USA och Japan.

Text och bild: Helena Holmkrantz

På äkta programledarmanér intervjuade Håkan Dalemo årets stipendiater i Skaraborg, Gustaf och Sofia Kämpe.

KRISTIANSTAD - BLEKINGE

Strategi i fokus

Det var en positiv stämma på Bäckaskogs slott med konstruktiva frågor i det nya distriktet Kristianstad-Blekinge. Gunilla Aschan, koncernstyrelsen och Peter Annas, Lantmännen Lantbruk, delade på presentationen.

Stämman inleddes med att deltagarna diskuterade och noterade vilka frågor man ville ha svar på, frågorna samlades in och ställdes sedan av distriktsstyrelsen under kvällen. Flera medlemmar från Kalmarområdet deltog och ett antal frågor handlade om hur Lantmännen och vill gå vidare i Kalmarregionen, både på säljsidan och medlemssidan. Ett annat område som kom upp var Lantmännens utländska verksamhet och samarbetet med andra aktörer.

– På livsmedelssidan är det viktigt att utveckla nya marknader och på lantbruksområdet finns betydande vinster med partnerskap, bland annat för att dela risken svarade Gunilla.

Vad är det som gör att Lantmännen inte ska åka på "smällar" som andra bondeägda företag gjort och hur ska vi i längden lyckas behålla vår positiva utveckling, var en annan fråga.

Gunilla konstaterade att strategi och ägarmodell är viktiga, men inte minst aktiva ägare. Lars-Arne Fyhr, ordförande för det nya distriktet kompletterade med Förtroenderådets roll.

Text: Anna Carlström

Genzo ORIGINAL

Bäst i test!
Köp 3 st
Jaktradio för endast:
3992:- (1663:-/st)

Blanda som Du vill! 31 eller 155Mhz!

Genzo Elryggsspruta

10 liter. 18V laddbart Li-ion batteri. Levereras komplett med laddare, bärsele, & spruttrör med snabbfäste. **1596:-** (Mpris: 4700:-)

WORK SHARP

Kampanjpris!

Kniv- & Verktygsslip

Bredare slipband och ställbar till önskad vinkel! (1995:-) **1356:-**

MARVIL

El-cykel E-motion Lite 28" 3-växlad 24V

Från: **5596:-**

Vi bjuder på hjälm, cykelkorg och godkänt lås värde 1495 kr!

can-am

ALLTID RÄTT PRIS!

Marknadsledaren

Husqvarna

KOLLA ALLTID MED OSS FÖRST!

Husqvarna 550 XPG

Tillbehörspaket till HVA motorsåg:

Från: **636:-** (Mp:1305:-)

STIHL

MS 261 C-M VW M-Tronic

ALLTID RÄTT PRIS!

Husqvarna

KNOCK-OUT PRISER!

Digitalt rökskåp

FRAKTFRITT

Rökskåp med digital programmering för kontroll av temperatur, tillagningstid och röktid! Det kan inte bli enklare! Rymmer 108 l. Inklusive Genzo Slaktset värde 395:-

4792:- (Marknadspris: 6995:-)

Elhydraulisk Vedklyv 500 mm

Just nu! Inkl. elektrisk kedjeslip värde 595:-

7996:- (Mp: 11875:-)

Ätel/Övervakningskamera

Scout Guard **NYHET!** SG562-12mHD

Bra allround ätelkamera med HD video. 12 MP fotos med svart helf osynlig IR. Fungerar även bra som övervakningskamera! Svensk meny! Svensk manual! **1036:-**

Genzo ORIGINAL

Huggarstövle Lumberjack

Skyddsstövle som uppfyller EU:s säkerhetskrav. Klass 3, högsta klass. Skafthöjd 39 cm. Stålhätta och förstärkt tå och vrist, sågskydd.

556:- (Mpris: 1295:-)

KNOCK-OUT PRIS

PROSAFE

Vapenskåp

\$1500 Super Kodlös

Inklusive brandbox, sidoinredning och hemlig gäva värde 295 kr! Vikt 152 kg. (Mpr: 9985:-)

Vedklyv Al-Ko Ginge KHS 5200

Just nu ingår elektrisk kedjeslip värde 595 kr!

2156:-

Genzo ORIGINAL Forest Work

Huggarkänga

Känga med sågskyddsklass 2, spiktramp och stålhätta. Vind och vattentät.

1996:- (Mpris: 3495:-)

HYLTE
JAKT & LANTMAN

Fokusera på protein

Det är en konst att hantera kväve i vete. Men med en aktiv strategi och uppföljning under säsongen så ökar möjligheterna drastiskt att undvika obehagliga överraskningar och dålig kvalitet.

2015 tappade svenskt lantbruk 250-300 miljoner kronor i uteblivna intäkter på grund av dåliga proteinhalter.

Lantmännen Lantbruk erbjuder Standard- och Preimumkoncept. Välj odlingsform som passar dig bäst och har störst sannolikhet att ge önskvärd kvalitet.

Var aktiv i kvävestrategin i vete och malkorn, från sådd fram till kompletteringsgödslingen. Det finns bra kunskap och verktyg för att kunna träffa rätt i kvävegödslingen.

JAKTKEPS.SE Tryck och Brodyr

Camokeps inkl. egen brodyr

25st fr. 2750:-

Varselkeps inkl. egen brodyr

25st fr. 2750:-

Egen logo eller text.

T-shirt inkl. 1-färg 50st fr. 2230:-

Huvtröja inkl 1-färg 25st fr. 4590:-

Företagsjakt?

Vi erbjuder tillverkning från fabrik av kepsar helt enligt era önskemål från endast 144st.

BESTÄLL NU FÖR HÖSTENS JAKTER!

JAKTKEPS.SE

031-404066

info@jaktkeps.se

Priser exkl. moms

Bli proffs på

protein

De senaste två åren har svenskt lantbruk drabbats av överlag svaga proteinhalter i spannmålen. Nu gäller det att med gemensamma krafter bli bättre på att hitta rätt med kvävegödslingen.

Texter och bilder: Hans Jonsson

Svenska lantbrukare gick miste om minst 250-300 miljoner kronor på grund av låga proteinhalter i spannmålen 2015. Det visar beräkningar gjorda av Lantmännen Lantbruk och andra företag i branschen. Detta drastiska tillkortakommande har nog inte undgått någon spannmålsodlare. Värst var det i vårvete där nästan all odling klassades ner. Malkornet hade det också svårt med cirka 45 procents nerklassning, medan kvarnvetet stannade på 25 procent ner.

Påverkar framtida handel

Konsekvenserna har inte varit stora bara det gångna året, utan påverkar även framtidens spannmålsaffärer.

– Vi märker nu att köparna av malkorn och kvarnvetet ställer högre krav

inför säsongen 2016, berättar Johannes Åkerblom, chef odlaraffären vid Lantmännen Lantbruk.

Innan kunde vissa köpare tänka sig nio procents proteinhalt i malkorn, men nu ligger ribban högre med 9,5 procent som ett grundkrav. Och kraven är i och för sig förståeliga:

– Med för låga proteinhalter blir det inget skum på ölen, det blir mer som äppeldricka, och det är ju inte vad ölkonsumenterna vill ha!

Så det gäller nu att stappa upp i alla led. – Det är lätt att vara efterklok, men det fanns ändå en hel del lantbrukare som lyckades med kvaliteten 2015 tack vare att de jobbade aktivt med kvävestrategin, menar Johannes Åkerblom.

Det gäller således att fortsättningsvis utnyttja befintlig rådgivning och teknik. Det viktiga är att vara proaktiv under hela säsongen. Reflektera över tidigare proteinhalter, ta till sig N-prognoser, kolla bestånd, ha 0-rutor och även försöka bedöma kvävet vid tiden för kompletteringsgödsling.

Men som odlare till Lantmännen kan det vara bra att även tänka strategiskt kring de olika odlingsformer som erbjuds.

” Med för låga proteinhalter blir det inget skum på ölen

– Vi erbjuder både Standard- och Preimumodling, vilket gör att man som odlare kan välja det som passar bäst på den egna gården, betonar Johannes.

Standard står för de stora volymerna och där är till exempel stråförkortning tillåten. Här gäller det verkligen att utnyttja de insatsmedel som står till buds – om de är odlingsmässigt motiverade givetvis.

Premiumodlingen, till exempel Klimat & Natur, konkurrerar med ett högre grundpris, men kräver vissa åtaganden som lärkrutor med mera. Båda odlingsformerna uppskattas av lantbrukarna – det gäller bara att hitta den variant som passar en själv bäst.

– För syftet är att vi ska kunna leverera de kvantiteter och kvaliteter som marknaden efterfrågar, det ger bäst ekonomi i alla led.

Först i Europa med falltalsskydd

Sedan tidigare finns det möjlighet att i spannmålskontrakten med Lantmännen Lantbruk skydda sig mot höga torkningskostnader. Nu ges samma möjlighet att skydda sig mot dåliga falltal i kvarnvetet.

Principerna är enkla:

- Falltalsskyddet tecknas individuellt MEN faller ut kollektivt, oavsett levererad kvalitet på den enskilda gården.

Odlaren kan teckna skyddet fram till den 1 juni och premien beror på vilket område man befinner sig i. För Öst, Väst och norr Mälaren inklusive Gotland ligger premien på 20 kronor per ton, medan Syd och Skåne ligger på 10 kronor per ton. Det är det tecknade antalet ton som avgör, inte vilka

grödor eller kvaliteter som levereras.

- Om mer än 65 procent av den invägd skörden i ett område har lägre falltal än 200, då faller försäkringen ut.

Ersättningen för samtliga områden blir då 10 euro per ton för den avtalade volymen.

– Vi är först med detta skydd i Europa och ser det som en bra möjlighet att för den som vill gardera sig mot årsmånar som skapar generella problem med falltal i kvarnvetet. Det bidrar till en ökad trygghet i företagandet, menar Johannes Åkerblom, chef odlaraffären vid Lantmännen Lantbruk.

Vissa år kan monsunliknande väder slå till även i Sverige. Då kan det vara bra att skydda sig mot dåliga falltal.

Minimässa i skogen

I början av mars var det fullt pådrag i skogen utanför Eskilstuna. Lantmännen Maskin bjöd in till visning av maskiner och redskap inom segment skog.

Vädrets makter var inte på sitt allra bästa humör, lite småregn och dis. Men det hindrade inte de mest intresserade skogs-kunderna från att komma. Leverantörer och Lantmännen Maskins produktspécialister och säljare var också väl rustade för att ta emot kunderna i skogen. Upplägget var en minimässa där besökarna fick möjlighet att gå runt en slinga med fyra stationer där maskinerna visades i praktisk drift.

Kesla ny i sortimentet

Den stora nyheten för dagen var Lantmännen Maskins nya samarbete med finska Kesla. Maskinerna väckte stor nyfikenhet. Lantmännen Maskin börjar sälja Kesla 1 april 2016 och produktprogrammet omfattar skogsvagnar, skogskranar, stegmatore, gripar, klipp- och skördaraggregat, fällhuvud och flihhuggar.

– Med Kesla får vi ett mer komplett sortiment av redskap för skogen. Kunden får fler alternativ när det gäller till exempel vagnar och kan välja vad som passar bäst för det enskilda behovet. Kesla ger oss också tillgång till produkter vi inte tidigare haft i sortimentet som stegmatore samt ett bredare utbud av kranar, säger Ulf Persson, segmentschef Skog på Lantmännen Maskin.

Valtra är en självklar produkt för segment skog. Med sin grundkonstruktion och design är det en traktor som passar utmärkt i skogen. Flera modeller fanns med på samtliga stationer för att visa traktorns smidighet och styrka i skogskörning, oberoende vilket redskap som monterats på traktorn.

Det var också premiärvisning för Mo-heda 121 ND med navmotordrift. Fördelarna med navmotordrift är många, till exempel: frikopplande hjulmotorer vid högre farter, säkerhetsfunktioner som mo-

torbroms och hastighetsreglering samt möjlighet att montera kedjor eller band.

Anders Skördare är specialist på påbyggnationer av skogsanpassad utrustning till Valtra och har även sitt egenutvecklade vagnsprogram. En nyhet som presenterades var Gammavagnen, en mindre modell av den tidigare lanserade Alphavagnen. Vagnen är utvecklad för att passa till de mindre Valtramodellerna och visades tillsammans med en N103. Anders Skördare demonstrerade också en helt ny armklippare anpassad för Valtras N- och T-serier, kallad för Entreprenadpaket D.

Det fanns som sagt mycket att titta på i skogen. Besökarna trivdes trots duggregnet. Men en värmande brasa och kaffe var ändå ett välkommet inslag.

” Mycket bra att utnyttja tillfället till både internutbildning och kundvisning.

Utbildning för säljarna

Dagen innan den allmänna skogsdagen genomförde Lantmännen Maskin utbildning för säljkåren. Teori varvades med praktik och säljarna hade också möjlighet att titta närmare på alla produkter som fanns på plats.

– Mycket bra att utnyttja tillfället till både internutbildning och kundvisning. Maskinerna fanns ju på plats och allting var förberett. Nu är både vi och förhoppningsvis kunderna uppdaterade på vårt erbjudande till den självverksamme skogsbrukaren. Vårt produktprogram innehåller flera alternativa lösningar där det finns olika valmöjligheter utifrån kundens behov. Vi har något för alla, konstaterar Ulf Persson. *Text: Anna-Lena Lindell*

Volvomaskiner från Swecon blir allt vanligare på gårdarna.

”Lika självklart som det är att köpa en ny mjölkmaskin, lika självklart är det att investera i en ny lastmaskin.

BILDVOLVO CONSTRUCTION EQUIPMENT OCH KRISTINA WIRÉN

Fler lantbrukare satsar på nya Lastmaskiner

Från att uteslutande ha använt sig av gårdens traktor med frontaggregat, eller köpt begagnat, väljer nu allt fler lantbrukare att köpa nya hjullastare. – Lantbrukarna kör så pass många timmar och behöver nya och fräscha maskiner för att klara av sitt dagliga arbete, menar Anders Thuné, försäljningschef på Swecon Anläggningsmaskiners södra region.

Text: Maria Widar

Enligt Anders Thuné verkar det ha skett ett trendbrott i lantbruket de senaste åren. Traditionellt har man som lantbrukare använt sig av sin traktor med frontaggregat, alternativt köpt en begagnad hjullastare, men nu väljer allt fler att investera i nya maskiner.

– Eftersom hjullastaren är en viktig spelare på gården och går många timmar, så måste den fungera. Därför väljer många att köpa nytt och att investera i nya Volvo-maskiner från Swecon, säger Anders Thuné och fortsätter:

– Det är viktigt att ha den här tryggheten och tillgängligheten för att hela kedjan i arbetet ska fungera.

Tommy har gått från begagnat till nytt. Lika självklart som det är att köpa en ny mjölkmaskin, lika självklart är det att investera i en ny lastmaskin. Så resonerade lantbrukaren Tommy Petersson, och köpte en ny Volvo L60H. Och sedan maskinen rullade in på det öländska lantbruket i våras har den använts flitigt varje dag och till alla typer av jobb.

I Knäppinge, strax norr om Köpingsvik, ligger en släktgård från 1500-talet. Numera ett av Ölands största lantbruk. Tommy Petersson tog över verksamheten från sina föräldrar 1992 och är den tionde generationen som driver gården.

Nya krav på maskiner

När Tommy och hans fru Sussie tog över gården hade de 30 kor och 50 hektar mark. Sedan dess har gården vuxit, på flera sätt. I dag har de nio anställda, en total areal på 1200 hektar – varav 400 hektar är odlad mark – och totalt 320 mjölkkor. I takt med att verksamheten på släktgården i Knäppinge har vuxit har även kraven på maskiner och utrustning förändrats.

– Storleksrationaliseringen i lantbruket har gjort att det krävs mer avancerade maskiner för att hinna med det dagliga arbetet. Mer ska hinnas med varje år och då är bättre och större maskiner en förutsättning, förklarar Tommy.

För tio år sedan investerade Tommy

och Sussie i en ny Volvo L60E, så när deras L60H rullade in på gården i maj förra året var det andra gången i ordningen som de valde att köpa nytt.

– För oss är det viktigt att det är en maskin som passar alla typer av jobb och det gör den här. Det jag också uppskattar är att den är rätt hög när man kör, jag får en god överblick. Dessutom känns den rapp och snabb, inte som en sportbil men ändå! skrattar Tommy.

Volvo L60H året om

Med några tillval har Tommy och Sussie lyckats skapa en lastmaskin anpassad efter just deras behov. Med större och bredare däck kan de köra på åkern utan att orsaka packningsskador, med en våg i lastaggregatet ser de omedelbart lastens vikt och tack vare att de har valt att utrusta lastmaskinen med en hydraulisk släpvagnskoppling ger den ett bredare användningsområde.

Väl satsade pengar, enligt Tommy. Gårdens L60H används nämligen flitigt – alla dagar i veckan, året om.

– En stor del av jobbet här på gården går ut på att mixa foder till djuren vilket vi gör 365 dagar om året och flera timmar varje dag. Lastmaskinens främsta uppgift är just att lasta mixervagnen. Dessutom, eftersom marken här är stenbunden, an-

Mjölkmaskinen och lastmaskinen är de maskinerna jag använder mest och därför tycker jag att det är viktigt att lägga krut på dem, säger Tommy Petersson.

vänder vi den mycket till att plocka sten, förklarar Tommy Petersson.

Den nya lastmaskinen används även under skördetiden för att packa ensilage i plansilon.

– Då är det bra med en stark och kraftig lastmaskin som hinner ta hand om ensilaget i plansilon, vars jobb är att packa ut syret och på så sätt få en lyckad konservering av grönmassan.

Allt fler köper nytt

Många lantbrukare i trakterna runt omkring resonerar precis som Tommy och Sussie. Många väljer att, precis som de, köpa nytt och modernt för att klara av det dagliga arbetet på bästa sätt.

– När jag började intressera mig för lantbruk, på 70-talet, fanns det ingen som köpte en ny lastmaskin. Och det var samma sak hemma hos oss, vi köpte bara begagnat. Men nu har det här ändrat sig, säger Tommy och tillägger:

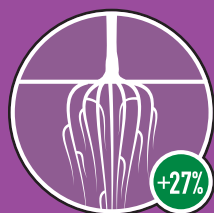
– Man har väl kommit på att maskinen går så många timmar om året och väljer därför att investera. Mjölkmaskinen och lastmaskinen är de maskinerna jag använder mest och därför tycker jag det är viktigt att lägga krut på dem. Jag måste veta att jag har nya och friska grejer som håller i flera år.

Vill du också bygga upp din skördepotential?

Moddus Start ger grödan en rivstart på säsongen. Eftersom den verkar på den del av plantan som växer vid behandlingen gynnas rotutveckling, bestockning och stråbasens styrka.

Använd från medelbestockning på våren

Ger ökad rotutveckling

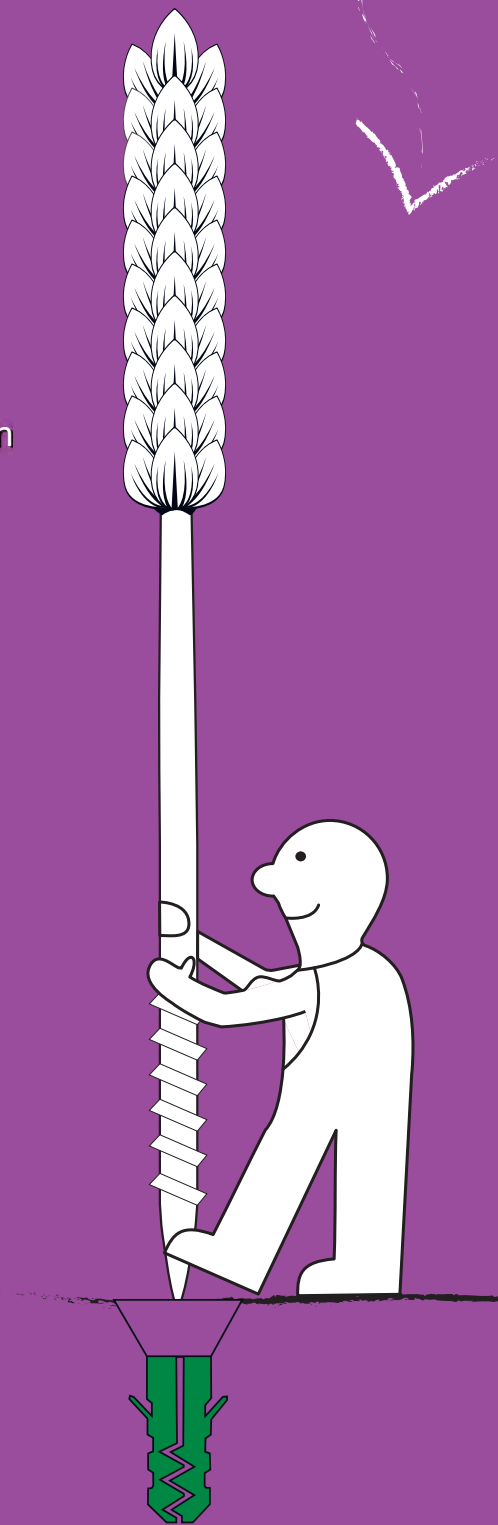
Undvik tidig liggsäd

Gynnar bestockningen och ger fler ax

Effekt när grödan är i aktiv tillväxt

 Moddus[®] Start

syngenta[®]

Läs mer på
moddus.syngenta.se

Syngenta Nordics A/S, Tel: 0771-24 48 10

Medlem i Svenskt Växtskydd.
Använd växtskyddsmedel med försiktighet.
Läs alltid etikett och produktinformation före användning.
Observera alla varningsfraser och symboler.

TM

Pasta tillverkad av svenskt durumvete är inte längre bara en framtidsdröm. Det är verklighet! På soliga Gotland, utmed östkusten och i norra Skåne testar allt fler odlare den traditionella medelhavsgrödan med gott resultat. Och på Lantmännen Cerealia i Järna omvandlas skörden till helsvensk pasta. Grodden har träffat John Glifberg och Torbjörn Kotz, odlare på Gotland som är nöjda med sitt val av gröda. I en artikel på nästa uppslag berättar dessutom Arthur Warner från Spannmålsenheten om hur Lantmännen ser på möjligheterna med durumvete.

Text: Nils-Erik Norrby | Foto: Ylva Bergman

Svenskt Durumvete spirar på Gotland

– Vi tyckte att durum borde passa på Gotland. Durumvete behöver mycket sol och vi har många soltimmar på Gotland. Vi tyckte att det kunde fungera här. Som bonde strävar man alltid efter något nytt och att få odla något som kräver lite mer av en, säger John Glifberg, när han beskriver varför han och Torbjörn Kotz sedan år 2000 odlar durumvete i gotländska Ekeby.

Det blåser kallt när vi kliver ut på skiftet i Ekeby på Gotland, men solen skiner och gröna rader med höstsått durumvete spirar i mellanleran.

– Radavståndet är inte av så stor betydelse, det är mängden frö som är viktigare. Vi har ett radavstånd på 25 cm och 300 kg/ha när det gäller den ekologiska odlingen, säger John Glifberg, medan han böjer sig ned och granskar det durumvete som såddes den 16 oktober.

Av de 680 hektar mark som John och Torbjörn brukar i ett gemensamt bolag avsätts årligen ca 70 hektar till konventionell odling av durumvete. Av skörden levereras 95 procent till Lantmännen, där den största kunden är Nordmills. Resterande säljs direkt till en lokal kvarn som samarbetar med en grossist i Stockholm.

Trots många soltimmar innebär odling av durumvete på nordliga breddgrader flera utmaningar.

– Durumvete ska sås tidigt och tjockt. Det är en relativt dyr odling på grund av större utsädesmängd, bestockar sig dåligt och är känslig för svampangrepp. Den kräver god tillgång på kväve och får inte stå kvar på fältet utan måste prioriteras vid skörd eftersom falltalet sjunker snabbt vid ostadigt väder, säger Torbjörn.

Utmaningarna till trots beslutade sig Torbjörn och John våren 2015 att odla 2,5 hektar ekologiskt durumvete. Beslutet fattades efter att en konditor i Stockholm som efterfrågade ekologiskt durummjöl kontaktat dem.

Höstsådd på försök

Hösten 2015 utökades den ekologiska odlingen till 5 hektar. Detta är också första året Torbjörn och John höstsått durumvete. Förhoppningen är att höstsådden ska ge en högre skörd och en jämnare kvalitet. Sådden på resterande del av skiftet sker dock först på våren för att kunna jämföra höst- och vårsådd på samma skifte. John och Torbjörn har i dag ingen egen mark omlagd till ekologisk odling, utan odlingen sker på arrendemark tillhörande ett företag som är specialiserat på odling av potatis och morötter.

John och Torbjörn följer noga de försök som Hushållningssällskapet Gotland

Torbjörn Kotz och John Glifberg odlar durumvete på Gotland. Den används sedan till helsvensk pasta.

” Avkastningen kan variera mycket mellan olika år. Vissa år kan skörden bli två ton per hektar. 2015 snittade vi fem ton per hektar sett över hela arealen.

driver med höstsått durumvete vid Hallfreda försöksgård. Liksom Hushållningssällskapet odlar Torbjörn och John endast sorten Rosadur, som fungerar väl på Gotland. I dag bedrivs ingen växtförädling av durumvete i Sverige. De sorter som finns på marknaden är anpassade för odling i södra Europa, men John och Torbjörn kan tänka sig att prova andra nya sorter framöver.

– Finns det möjlighet att få fram kvalitetsdurum är vi beredda att fortsätta med ekologisk odling. Det konventionellt odlade durumvetet fortsätter vi att skicka till Nordmills, säger Torbjörn och fortsätter:

– Det är två saker vi vill veta om ekologiskt durumvete. Ett: går det att ta fram durumvete som går att baka på och två: trivs vi med ekologisk odling?

Varierande avkastning

Målsättningen är en proteinhalt på mellan 15,5 och 16 procent. I den konventionella odlingen tillförs 70 kg MAP NP 12-24 per hektar intill fröet vid sådd. Vid axgång sker övergödning med kalksalpeter. I den ekologiska odlingen tillförs fjäderfärgödsel som plöjs eller brukas ned och i samband med den sista radhackningen tillförs pelleterad ekologisk gödning, Biofer.

– Avkastningen kan variera mycket mellan olika år. Vissa år kan skörden bli två ton per hektar. 2015 snittade vi fem ton per hektar sett över hela arealen. Vissa åkrar ger mer. Får vi inte regn runt midsommar blir det inte roligt, säger Torbjörn.

Odlingen av durumvete, annan spannmål och oljevaxter är en av ett flertal verksamheter som John och Torbjörn bedriver. De har även satsat på egen dubbel satstork med en lagringskapacitet på totalt 1500 ton.

Bra relation till Lantmännen

2010 byggde John och Torbjörn en nytorkanläggning vid Johns föräldragård i Endre. John och Torbjörn beskriver en vilja att prissäkra skörden och logistikproblem i samband med Lantmännens koncentration av spannmålsmottagningen på Gotland till Klintehamn som drivkrafter till beslutet. John vill dock betona att samarbetet med Lantmännen är bra.

– Det är viktigt för oss att framhålla att vi alltid haft en bra relation till Lantmännen och tycker om att handla med Lantmännen. Det är duktigt folk här på Gotland, säger John.

I dag är John och Torbjörns respektive Helene Glifberg och Katarina Pettersson

delägare i bolaget. Man har också en person anställd och hyr in en f-skattare vid legorensning och arbetstoppar. Odlingen av ekologiskt durumvete sker i ett separat bolag eftersom ekologisk och konventionell odling inte får bedrivas i samma företag.

Lera och myrjord

Torbjörn beskriver hur de varierande jordarter man brukar, med 430 ha fastmark där lerinblandningen varierar från styv lera till lättlera samt 250 ha myrjord, ger möjligheter till en riskspridning.

– Regniga år blir det sämre resultat på myrjorden, men bättre under år med försommartorka. Växstsäsongen på Gotland sträcker sig från mitten av april fram till november. Den långa växstsäsongen ger goda möjligheter att optimera maskin användningen, men å andra sidan blir det sällan någon lugn period, säger John. Torbjörn instämmer och fortsätter:

– 2014 svampbehandlade jag på svartjorden den 18 juli. Samma dag började vi tröska höstkorn. Vid sent vårbruk kan det bli så här, säger Torbjörn, som betonar betydelsen av samarbete mellan lantbrukare på Gotland.

– Vi sitter i samma båt här på ön. Vi måste ro ihop, säger Torbjörn som också

tar upp betydelsen han anser att samarbetet mellan honom och John haft för dem bägge.

– Om vi inte samarbetat är det är inte säkert att man varit bonde i dag. Då hade man gått hemma på var sin gård och sparkat i gruset. I dag ska man ta så många beslut. Allt är allt uppe i luften. Vi har redan lagt grunden för nästa års bekämpning, förr gjorde man aldrig detta förrän i mars. Det är skönt att bolla beslut med andra, säger Torbjörn, samtidigt som John hämtar ett väldigt konkret resultat av deras samarbete i form av en påse med durummjöl från gårdens egen odling.

– Om man byter ut en fjärdedel av det vanliga mjölet mot durumvetemjöl får man ett saftigare bröd, säger John, som själv också bakar och ser goda möjligheter att fortsätta utveckla odlingen och marknaden för durumvete. Han får medhåll av Torbjörn.

– Vi har optimala fortsättningar här, säger Torbjörn.

NÄSTA SIDA:

Stora möjligheter för svenskt durum

” Vi ser gärna en ökad odling av durumvete för att vi ska kunna bygga en bra plattform för att få fram svenskodlade produkter.

Stora möjligheter med

Durumveteodling på Gotland.

FOTO: YLVA BERGMAN

Svenskt durum

Arthur Warner är inköpsansvarig för industriverksamheten på Lantmännens spannmålsenhet. Han ser goda möjligheter att öka den svenska odlingen av durumvete.

– Vi ser gärna en ökad odling av durumvete för att vi ska kunna bygga en bra plattform för att få fram svenskodlade produkter. Tidigare har det varit problem med kvaliteten på durumvete som odlats i Skåne och Gotland, men under de senaste fem åren har kvaliteten förbättrats, säger Arthur Warner och fortsätter:

– Förbättringen beror delvis på ett annat sortval än tidigare, men de lantbrukare som odlar durum är intresserade och duktiga – det har också påverkat den positiva utvecklingen.

Lantmännen har i dag koncentrerat odlingen av durumvete till Gotland, men odling sker också utmed östkusten och i norra Skåne. Två faktorer som lett till att odlingen koncentrerats till Gotland är låga kadmiumhalter och många saltimmar.

Stor import av durum

I dag odlas årligen mellan cirka 1 500 och 2 000 ton durumvete i Sverige. Mellan 15 000 och 20 000 ton importerar. En ökad inhemska odling skulle kunna ersätta en del av denna import. Den största delen av det durumvete som i dag odlas i Sverige används till framställning av pasta. Produktionen sker vid Kungsörns anläggning i Järna som tillverkar både till den svenska och norska marknaden. I Norge säljs pasta under varumärket Soppa.

Under senare år har Lantmännen titat

på möjligheten att skala upp odlingen av durumvete.

– Det som krävs för en ökad odling är fler odlare, säger Arthur Warner.

Pristillägg

Betalningen för durumvete följer priset för vårvete med ett pristillägg som enligt Arthur motiveras av den lägre avkastningen. Tillägget har ökat för att stimulera ytterligare odling de senaste åren. Att vårvete valts som utgångsläge för prissättningen hänger samman med att lantbrukaren ofta ställs mellan valet att odla antingen vårvete eller durumvete. För att bedöma prisutvecklingen för durumvete anser Arthur att man i första hand ska följa den generella prisutvecklingen för spannmål.

I dag har Lantmännen ingen produktion av ekologiskt durumvete, men Arthur hoppas att detta kan förändras.

– Vi är intresserade av ekologiskt durum också. Även där behövs odlare, säger han och bedömer att även svenskodlat ekologiskt durumvete kommer att användas till pasta.

Arthur uppmanar de odlare som är intresserade av att prova konventionell eller ekologisk odling av durumvete att höra av sig.

– Vi skulle mycket väl vilja dubblera odlingen i Sverige. Vår ambition är minst 5 000 ton årligen, säger Arthur Warner.

Text: Nils-Erik Norrby

Agroetanol och Scania samarbetar för miljön

Lantmännen Agroetanol och Scania tar ett gemensamt steg mot en fossiloberoende fordonsflotta i Sverige. Tillsammans har de skapat en samarbetsplattform under namnet Etha där Agroetanol står för drivmedlet och Scania har motorerna.

Bakgrunden till initiativet är det beslut som riksdagen tagit och som fastslår målet om en fossiloberoende fordonsflotta i Sverige år 2030. Agroetanol och Scania vill visa att kommersiella aktörer kan leda vägen och syftet med Etha är att skapa en systemlösning som inkluderar hela kedjan från drivmedel till faktisk transport. Både drivmedel och motorteknik finns tillgängligt redan i dag och för företag som väljer att gå med i Etha ställer man sig i framkant för omställningen till fossilfria transporter.

Minskade utsläpp

Etanol är världens största förnybara drivmedel och etanolbränslet ED95 kan minska CO₂-utsläppen med upp till 90 procent jämfört med fossila drivmedel.

– Med vårt etanol drivmedel Agro Cleanpower 95, kan vi minska CO₂ utsläppen med upp till 90 procent. Initiativet Etha tror vi är en attraktiv möjlighet för företag och kunder som ser hållbara transporter som en del av sin kommersiella affär, säger Bengt Olof Johansson, vd på Lantmännen Agroetanol.

Scania har motorerna som fungerar tillsammans med ED95:

– Vi har en certifierad motor och kunskapen som kan reducera utsläppen redan

i dag. I praktiken kan Scania tillhandahålla fordon för alla typer av alternativa bränslen. Etanol (ED95) är ett av de bästa både vad det gäller tillgång och reducerad påverkan på miljön, säger Robert Sobocki, vd på Scania-Bilar Sverige.

Helhetslösning

Samarbetet innebär att kunden erbjuds ett komplett system med fordon, drivmedel och infrastruktur i form av kundanpassade tanklösningar. Resultatet innebär en stor enkelhet för kunden som får en helhetslösning för att reducera sin klimatpåverkan markant.

En transportör som länge satsat målmedvetet med att minimera sin miljöpåverkan är Arla, som också investerat i etanolfordon. Inom kort levererar Scania 17 lastbilar klara för etanol drift och Lantmännen har etablerat en tankanläggning vid Arlas mejeri i Kallhäll utanför Stockholm.

Motorn och drivmedlet

Om motorn/fordonet: Scania erbjuder en lastbil med en 280hk Euro 6 motor för etanol drift. Tack vare att motorn använder dieselprincip i förbränningen, så har den samma effektivitet som dieselmotorerna. Lastbilen lämpar sig bra för till exempel lokal och regional distribution, det finns även lämpliga applikationer inom anläggning och flygplatser.

Om drivmedlet: Agro Cleanpower 95, Etanol drivmedel för dieselprincip (ED95), 90 procent CO₂-reduktion, 95 procent bioetanol, 100 procent svensk, tillverkas av Lantmännen Agroetanol i Norrköping.

Skolkockar gör upp om bästa maten

Nu gör de fem finalagen i SkolmatsGastro 2016 upp om titeln som Årets bästa Skolkockslag 2016. Kungsörns tävling är Sveriges största skolmatstävling och syftar till att lyfta fram skolkockars arbete och verka för en bra matkultur i skolan.

Cerealia Foodservice arrangerar tävlingen för femte gången i år. Årets finalistlag är spridda över Sverige; och kommer från Umeå i norr till Klippan i söder.

Under april tävlar de på hemmaplan i sina egna skolkök. Finalagen har en tävlingsdag var då en jury finns på plats i skolan för att betygsätta skolkockarnas insatser och maträtter. Lagen tävlar med tre rätter som max får kosta 12 kronor per rätt i snitt. De ska laga en varmrätt, en vegetarisk rätt och en soppa. Vinnarlaget koras vid en prisceremoni på Lantmännen huvudkontor i Stockholm den 26 april.

Keep clear, keep going.

Varför använda 2 säckar när 1 gör jobbet?

Genom att binda de minsta partiklarna till vägytan håller vi miljön runt våra grusvägar fri från damm. CC road[®] kalciumklorid är det enkla, dryga och kostnadseffektiva alternativet med mer än dubbelt så bra effekt som andra dammbindningsmedel på marknaden.

Kontakta oss så berättar vi mer.
Eller besök oss på www.dammbindning.nu

TETRA Chemicals Europe AB
Tel 042-453 27 00
info@tetrachemicals.com

Ola Rokka är renskötare i sjätte generationen. Med modern teknik och stödutfodring med Renfor har familjeföretaget rationaliserat sin verksamhet som även består av turism, skinn- och köttförsäljning och entreprenadjobb.

Text: Anna Bergström | Foto: Gunnar Svedenbäck

Starkare & friskare med Renfor

Ola Rokka, Ängeså sameby i Norrbotten, har ett nära samarbete med Lantmännen och deras säljare Tomas Nilsson.

Solen gnistrar i snön som fortfarande ligger djup under den norrbottniska vårvintern. Samerna talar om de åtta årstiderna som följer naturens växlingar och renens år. Livet som renskötare är i likhet med traditionellt lantbrukande en livsstil, från vinterbete i skogslandet till kalvningstid, kalvmärkning, brunst, slakt och renskiljning.

Förr följde och samlade renskötarna sina renar till fots och på skidor. I dag är snöskotrar, crossmotorcyklar, fyrhjulingar och helikoptrar viktiga och vanliga inslag i renskötarens vardag. Att tänka framåt och modernisera är precis som inom lantbruket en förutsättning för att säkra framtiden.

Ola Rokka tog över renmärket och renskötseln efter sina föräldrar. Han växte upp med renskötaryrket och lärde sig tämja renar av sin farfar.

– Min farfar tyckte att renar var billig drift, han använde dem till det mesta, att hässa hö, dra släp och räfsor med.

Koncessionssameby

Rokkas tillhör Ängeså sameby som är en koncessionssameby. Det innebär att deras arealer ligger utanför det som traditionellt räknades som "lappmarker". I en koncessionssameby tilläts även personer som inte är samer att ha max 30 skötselrenar som är knutna till en koncessionshavare med tillstånd från länsstyrelsen att bedriva renskötsel. Totalt förfogar Ängeså sameby över en yta på cirka 2 000 kvadratkilometer och 1 500 renar i vinterhjord, inklusive skötselrenarna.

– Här har vi i princip inga motsättningar mellan renskötare och ortsbor, eftersom flera är involverade i renskötseln, säger Ola Rokka.

Vägen till koncessionssamebyn var dock en smärtsam historia för hans förfäder på 1930-talet. Den som inte fogade sig i de nya bestämmelserna om var renskötsel fick bedrivas tvingades slakta bort alla sina renar.

– Farfar vägrade slakta sina djur och

kom in norr om gränsen. Men för många var det en katastrof.

För Ola var valet att fortsätta med renskötseln självklart redan som ung. I dag är han officiellt pensionär och sonen Jörgen och dottern Ingegerd driver företaget tillsammans. Hustrun Inga-Lill är också involverad.

– Så här bra har jag aldrig haft det, nu kan jag vara med när jag vill på det jag vill, skrattar Ola, som strålar ikapp med vårsolen när han rör sig ute i skogen med några av familjens djur.

I snitt 20 ton foder i veckan

Vi befinner oss i Orasjärvi som är en av de regelbundna avlastningsstationerna för Lantmännens lastbil hos Rokkas vintertid. Här lastas 10-20 ton av det specialtillverkade renfodret Renfor nära i en silo varannan till var tredje vecka. En gång i veckan levereras drygt 10 ton till en automatutfodring i Elmajärvi några mil bort, där de flesta renarna är, och varannan vecka körs 8-10 ton till kalvarna i Dirijärvi.

Från silon doseras fodret i en mixervagn till traktorn och blandas med ensilage från egen slåtter. En gång om dagen körs blandningen ut längs ett flera kilometer långt spår genom skogen. Detta gör att renarna inte behöver trängas runt fodret, de kan äta utan stress när de vill och hjorden hålls mer samlad än då de ska söka all mat själva. Det i sin tur ger lägre bränslekostnader som annars är en stor post för renskötare som ska samla alla sina djur. Renarna blir också kraftigare och friskare med bra foder och högre procent av kalvarna överlever när vajorna stödutfodras och mjölkar bättre. Arbetet är också effektivt eftersom det kan utföras av en enda person.

Nära samarbete

Rokkas har ett nära och väl fungerande samarbete med Lantmännen och säljaren Tomas Nilsson.

Tre olika typer av samebyar

I Sverige finns 51 samebyar. De är inte byar i geografisk mening utan ekonomiska föreningar med medlemmar som bedriver renskötsel som enskilda näringsidkare inom ett visst område. Det finns tre olika typer av samebyar:

- Fjällsamebyar, som flyttar renhjordarna mellan sommarbeten på kalfjället och vinterbeten i skogslandet.

- Skogssamebyar, vars medlemmar året runt vistas i skogslandet.

- Koncessionssamebyar, som bedriver renskötsel nedanför lappmarksgränsen i Norrbottens län. Koncessionsområdet omfattar Pajala, Överkalix, Övertorneå, Haparanda och Kalix kommuner och åtta samebyar. Koncessionsrenskötseln får bara bedrivas av samer som fått tillstånd (koncession) av

länsstyrelsen. Koncessionshavaren får bedriva renskötsel både med egna renar och med skötselrenar som tillhör personer som äger eller brukar en jordbruksfastighet inom området, eller personer som tidigare varit koncessionshavare. Skötselrenägare får ha högst 30 renar per hushåll.

” Det här är det närmaste naturligt bete man kan komma.

– Försäljningen av renfoder accelererade efter Tjernobylylockan på 80-talet. I dag serverar vi större delen av Norrland från vår egen foderfabrik i Holmsund. Ungefär hälften av alla samebyar inom mitt säljområde stödutfodrar. Jag arbetar från Idre och uppåt. Flest är det i Norr- och Västerbotten där vintern är längre, säger Tomas Nilsson.

Efterfrågan på foder varierar också beroende på hur hösten och vintern ser ut. Ett år med regnig höst och isiga marker behövs mer foder då renarna har svårt att komma åt betet. Med åren har också den naturliga renlaven försvunnit alltmer vilket gör att fler områden behöver stödutfodra med specialfoder som passar just renarna.

– Till skillnad från kor och får idisslar inte renen lika mycket. Grovt hö går inte ge. Renfodret är speciellt framtaget med hög andel lättlöslig fiber. Renarna blir sjuka av för mycket stärkelse. Det här är det närmaste naturligt bete man kan

komma, förklarar Ola Rokka.

Ola såg tidigt såväl nödvändighet som möjlighet att utöka sin verksamhet för att få rennäringen att överleva till nästa generation.

Familjen Rokka har valt att komplettera renskötseln och dess kött- och skinnproduktion med stängselbyggnad, maskinentreprenad, skogsrojning och turism. Förutom tama renar som kan dra gäster i släde under vintern har de även Arctic Moose Park, en välbesökt älgpark med fyra tama älgar i hägn. Älgarna är köpta av andra djurparker och uppfödda på gården.

– Det vi drar in på turismen möjliggör att vi kan investera mer i renskötseln på ett sätt som hade varit svårt om vi bara hade försökt leva på traditionell renskötsel. Med turismen blir det lönsammare och barnen tycker det är roligare att vara med, menar Ola.

Finansierar med turism

Han köpte gården där älgparken är nu några kilometer från hemgården med sikte inställt på att utöka verksamheten med turism. Här bor nu sonen och det är också hjärtat för den turistiska verksamheten.

– Det här var en liten gård med 3-4 djur. Den ligger perfekt nära vägen för att

” Turismen är framtiden som gör att våra ungdomar kan jobba vidare med renskötsel.

kunna bedriva turism härifrån, berättar Ola Rokka.

Den gamla ladan har byggts om till en servicebyggnad där de kan ta emot och servera gäster. Här finns minibus och sommarcafé. Sommardag sjuder gården av liv och turister. Så även under senare delen av våren. Många internationella gäster kommer hit och får upplevelser och

minnen för livet när de för första gången får både träffa och klappa älgar och renar. Ola har också gjort sig ett namn som en framstående kock av helstekt ren som har hyrts in ända ner i södra Sveriges societetskretsar.

– Turismen är framtiden som gör att våra ungdomar kan jobba vidare med renskötsel, summerar Ola.

Mat på väg!

Sällan känner sig väl Lantmännens lastbilsförare så välkomna som här.

Renarna känner igen Lantmännens bil på långt håll.

FOTO: TOMAS NILSSON

Renfor – världens mest sålda renfoder

Renfor är världens mest sålda foder för stödutfodring av ren. Lantmännen exporterar Renfor till bland annat djurparker i Tyskland och Danmark. Det är ett sockerrikt och smakligt helfoder för ren, rådjur och hjort. Renfor nära innehåller bara europeiska råvaror och ingen soja och palmolja till skillnad från en del andra

foder på marknaden. Genom utvalda fiberråvaror från främst betfiber som är mest lik renlav, ger den renens mage en bra förutsättning att klara omställningen från naturligt bete till pellets. Renfor innehåller tillräckligt med mineraler och vitaminer och kan användas som enda foder. Ensilage kan komplettera utfodringen.

Vill du stödja
We Effects arbete?
Swisha valfri gåva till
nummer 123 691 61
34 eller använd plus-
giro: 90 10 01-8

We-Effect-programmet

Mättar eleverna

Mangochi, södra Malawi. En av de absolut fattigaste delarna av världens fattigaste land. Det senaste året har invånarna i området drabbats av först översvämningar och nu en utdragen torka. Miljoner människor har drivits till svältgränsen. We Effect-anställda har vittnat om spädbarn som dör av näringsbrist och skolor där hälften av eleverna tvingas stanna hemma för att leta efter mat.

Men denna situation lyser tack och lov med sin frånvaro när Groddens utsände hälsar på hos en av de skolor där Lantmännen är engagerade. Tack vare ett nyskapande We Effect-program kan eleverna nu äta sig mätta varje dag på skollunchen. Effekterna har varit omedelbara.

– Innan eleverna fick mat i skolan, för knappt två år sedan, var det i snitt sex av tio förstaklassare som lärde sig tillräckligt för att ta sig vidare till andra klass. I dag klarar sig nästan alla. Det känns helt fantastiskt, säger skolans rektor Marnewick Chipasula med ett brett leende.

Skolbespisningens kök inryms i en

särskild del av skolan. På betonggolvet står fem bastanta vedeldade kärl på rad och puttrar sedan gryningen. Kocken Margaret Chiwaya rör med vän hand i den proteinrika grytan, huvudrätten för dagen. Bönderna som levererar maten till skolan har ett schema för vilka grödor som finns tillgängliga vid olika tider på året. Nu är till exempel mangon och tomaterna mogna.

Först, vid klockan nio, äter förstaklassarna och sedan följer de äldre eleverna i något som bäst liknas vid ett gigantiskt disciplinerat stafettlopp. Tvätta händerna noggrant, få en tallrik genom luckan, en mango i handen och sedan sitta ned på betonggolvet och äta under tio minuters koncentrerad tystnad med sina klasskamrater. Om lite drygt en timme kommer alla skolans över tusen elever ha fått mat från köket.

Maten gör skillnad. 2013 kom i snitt 47 procent av eleverna till skolan varje dag. I dag är siffran närmare 60 procent. Rektorns stolthet går inte att ta miste på.

– Många bor 15 kilometer bort från skolan och orkar inte ta sig hit på grund av hunger och sjukdomar. Men skolmatsprogrammet motiverar eleverna att ta sig till lektionerna.

Text och foto: Marcus Lundstedt

Kocken Margaret Chiwaya har lagat den proteinrika grytan som är huvudrätten för dagen.

Om projektet:

Lantmännen samarbetar sedan 2003 med biståndsorganisationen We Effect. Utöver stödet genom det årliga organisatoriska bidraget utökar nu Lantmännen samarbetet genom att följa ett pilotprojekt i södra Malawi som stöttar lantbrukare och skolbarn. Bönderna får hjälp med utbildning i hållbara odlingsmetoder, marknadstillgång och affärsutveckling. Samtidigt får de sälja sina produkter till World Food Programme, som står för skolluncher för barnen i området.

Om We Effect:

We Effect, tidigare Kooperation utan gränser, är en svensk biståndsorganisation som bedriver långsiktiga biståndsprojekt i 25 länder och fyra världsdelar. Ledstjärnan är hjälp till självhjälp och visionen är en rättvis och hållbar värld, fri från fattigdom. We Effect fokuserar på att utveckla landsbygden och nyttjandet av marken för att hjälpa fattiga människor.

Valtra firar med gyllene traktor

Valtras Unlimited Studio har lagt sista touchen på en gyllene N-serie traktor som kommer att visas under vårens event och mässor. Kunderna kan även beställa sin egen guldtraktor med motsvarande specifikationer. Med sin gyllene traktor vill Valtra fira de stora framgångarna för Valtra N4.

Valtra N4 lanserades 2015 och har redan nått stora framgångar. Under Agritechnica-mässan i Hannover i november 2015 erhöll Valtra N174 priset

”Machine of the Year 2016” samt ”Golden Tractor for Design 2016”. Den internationella juryn hyllade fjärde generationens N-serie för den ”moderna, dynamiska, kompakta och coola formen”.

Den specialutrustade Valtra N174 har en klar guldfärg, tonade rutor, guldmärkning på sidorutorna och Unlimited-dekaler på dörren. Traktorn har ratt och förarstol i brunt läder samt en exklusiv grå Unlimited-matta.

Korvbrödsbagarn satsar ekologiskt

Lantmännen Unibake satsar på ekologiska korv- och hamburgerbröd. Under varumärket Korvbrödsbagarn har nya ekologiska produkter lanserats under vårvintern och anledningen är förstas den växande efterfrågan på ekologiska produkter.

– Våra nya produkter möter ekotrenden och levererar samtidigt andra starka mervärden. Det handlar om att skapa en bra helhet för medvetna konsumenter som inte vill kompromissa när det gäller smak, säger Per Jonsson som är kategori-chef på Lantmännen Unibake.

Under 2015 ökade den svenska försäljningen av ekologiska livsmedel med hela 39% enligt marknadsbevakaren Ekoweb. Ökningen är den snabbaste i världen. Den totala försäljningen i Sverige uppgick till 21,5 miljarder kronor – nästan en fördubbling sedan 2013. Parallellt har även hälsotrenden stärkts

bland konsumenter, där ekologiskt ligger högst bland hälsotrender kopplade till livsmedel.

De nya korv- och hamburgerbröden är nyckelhälsomärkta och kombinerar mjukheten från ljus bröd med rustikt utseende. Den goda smaken kommer från bland annat havre samt dinkelmjöl.

– Vi är väldigt nöjda med produkterna och ser att de fyller en tydlig lucka på marknaden, menar Per Jonsson.

Trimaxx®,
Mer effektiv för ett starkare strå

Tillväxtreglering (Q)

Trimaxx ger en effektiv tillväxtreglering* genom att minska cellsträckningen i strået. Det ger tjockare väggar och kortare strå, vilket minskar risken för liggsäd. Läs mer på www.adama.com.

* 3 försök 2015, L5-1050

ADAMA

ADAMA Northern Europe B.V. | adama.com. Använd växtskyddsmedel med försiktighet. Läs alltid etikett och produktinformation före användning. Observera alla varningsfraser och symboler! Medlem i Svenskt Växtskydd. Mer information: Rikard Larsson 070-292 22 28, Lars Kruse Andersen +45 51 24 90 70.

Studenter tävlade om lantbruket i framtiden

Reservdelsdrönare, vaccinerande grödor och 3D-skrivare – det är framtiden...

...i alla fall om man ska tro deltagarna i Lantmännen Agribusiness case, en casetävling som pågick under februari månad. I tävlingsform fick agrara studenter ge förslag på produkter och tjänster som skulle kunna finnas på marknaden år 2030.

Text och bild: Beatrice Ramnerö

I tävlingen var studenternas uppgift att just vara lantbruksföretagare år 2030. Studenterna fick först lyssna till föredrag om hur prognoserna inför 2030 ser ut gällande globala trender, animalieproduktion och växtproduktion. Föredragen hölls av Patrik Myrelid, Lantmännens strategichef, Carin Ritter, HR-chef Lantbruk och Peter Annas, chef handelsvaror och utsäde Lantbruk. Dessa tre utgjorde också, tillsammans med Daniel Aglov från Cerealia, den jury som senare utsåg ett vinnande lag. Efter denna introduktion delades studenterna in i lag och hade en vecka på sig att presentera en lösning. De fick inleda med att kort beskriva sitt företag och den omvärld deras företag ver-

kade i. Här presenterades lantbruksföretag som i vissa fall liknade dagens lantbruksföretag, men det fanns också flera förslag som stack ut lite. En gård, belägen i Västerbotten, odlade korn som såldes vidare till en förädlingsindustri som producerar exklusiva spritdrycker, unika för regionen, som enligt studenterna är den nya exportsuccén till Asien. Ett annat lantbruksföretag, beläget i södra Sverige, hade som sin främsta inkomstkälla fiskodling som bedrivs på land i bassänger med recirkulerande vatten.

Förslag på produkter och tjänster
Utifrån lantbruksföretagens förutsättningar skulle studenterna ge förslag på tre

William Hellsten och Alice Hellsten presenterar sin lösning på caset, som de arbetat fram tillsammans med Per Gerhardsson.

Karolina Gahne, som studerar till ekonomagronom, presenterar sin bild av lantbruksföretaget 2030.

produkter eller tjänster som de vill att deras affärspartner (exempelvis Lantmännen) ska kunna erbjuda dem. Varför inte

en samordningstjänst i vilken medlemmarna kan förmedla överblivna insatsvaror, en medlems restprodukter till en annan medlems biogasanläggning eller genomföra gemensamma upphandlingar? Eller vad sägs om att lantbruket blir en del av framtidens läkemedelsindustri genom att producera foder som stärker djurs immunförsvar och grödor som används till ren läkemedelsframställning då de innehåller höga halter av olika verksamma substanser?

Perenna utsäden

Det vinnande laget bestod av agronomstudenterna Amanda Karlström, Martin Holmberg och Torgny Pettersson.

Nyhet!
Norcar

Introduktionspris!
Norcar a6226
289.000:-
Ord pris 335.000:-
Kampanjpaket på köpet!
(värde 17.600:-)
Pendlingslås, eluppvärmt säte, motorvärme, motvikts dragkroksfäste, motvikter 4 st och Heavy Duty skopa 1.200 mm.

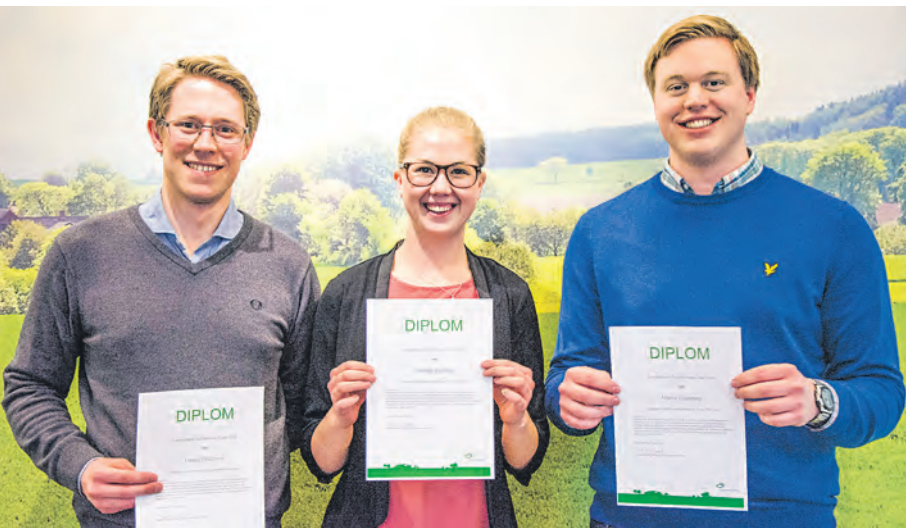

Mångsidig minilastare

Användningsområdena är oändliga! Norcar har placerat förarplatsen på bakvagnen vilket gör att du klarar snäva hörn och trånga passager utan problem. Med sin pendlande midjestyning står minilastaren stadigt på alla fyra hjulen oavsett underlag – en riktig liten "pansarvagn". Och dessutom är den både bränslesnål och lättservad. 2 års fabriksgaranti och 5 års maskinskadeförsäkring ger dig extra trygghet.

Priser exkl moms. Gäller t o m 2016-05-30.
Vi reserverar oss för eventuella tryckfel.
Tel 0771-38 64 00, www.lantmannenmaskin.se

Det vinnande laget som består av Torgny Pettersson, Amanda Karltorp och Martin Holmberg.

De presenterade tre idéer som inte bara var innovativa, utan också affärsmässiga. En av idéerna kallar gruppen REVO Crop, det är en ny generation utsäde som är perenn. Att utsädet har perenna egenskaper gör det möjligt att få en bra etablering trots allt blötare vårar som annars riskerar att kraftigt försena vårsådden då etableringen sker under sommarhalvåret.

Gruppen presenterade också TailorX, ett nytt gödselmedel som kan blandas i valfri sammansättning av de olika näringsämnen kväve, fosfor och kalium. Gödselgranulaterna har en ny typ av ytbehandling i form av en bioplast som bryts ner i olika hastigheter beroende på ytbehandlingens tjocklek.

Strategichef Patrik Myrelid läser upp motiveringen till det vinnande laget.

Den sista idén det vinnande laget presenterade var internettjänsten FarmNET, där lantbruksföretagare kan samla en stor mängd data om sitt lantbruk för att effektivisera sin produktion. Lantbruksföretagaren har även möjligheter att koppla sin

FarmNET-portal till sin rådgivare, verkstad eller återförsäljare.

Casetävlingen var ett led i Lantmännens arbete att öka kontakten med intressanta studentgrupper för att långsiktigt säkra en kompetensförsörjning av agrar kompetens som är viktig för att utveckla och driva lantbruksaffären. De flesta av de deltagande studenterna var agronomer, men bland deltagarna fanns även en agrotekniker och en civilingenjör.

Nytt mentorprogram

Som ett andra led i arbetet med Lantmännens agrara kompetensförsörjning startas Lantmännen och Hushållningssällskapets mentorprogram Tillväxt upp för andra gången. Studenter från främst lantmästar- och agronomprogrammen ansöker under våren till att delta. Sex av dessa studenter kommer att tilldelas en mentor från antingen Lantmännen eller Hushållningssällskapet. De mentorer som deltar från Lantmännen kommer från division Lantbruk eller division Maskin och jobbar inom säljorganisationen.

POTATIS EMBALLAGE

NY HEMSIDA!

Potatis

FOTEGÅRDENS EMBALLAGE LIDKÖPING

Tel 0510-500 29
070-545 00 29
Fax 0510-500 04
leif@fotegarden.se
www.fotegarden.se

När du har höga mål i din rapsodling...

Cantus®

...det säkra valet i raps

- Bekämpar bomullsmögel, alternaria och gråmögel
- Säkrar en lång inlagringsperiod, som ger hög skörd
- Jämn avmognad, som ger dig ett mindre spill
- Flexibel behandlingstid, från begynnande blomning till full blom

Crop Protection

Peter Löfgren 070 - 583 98 97
Sigvard Johansson 070 - 587 03 45
Thomas Wildt-Persson

www.agro.basf.se

BASF
We create chemistry

Använd växtskyddsmedel med försiktighet. Läs alltid etikett och produktinformation före användning. Observera alla varningsfraser och symboler. BASF är medlem i Svenskt Växtskydd.

DISTRIKT KRONOBERG

Ungdomsresa i Halland

I distrikt Kronoberg finns en aktiv ungdomsgrupp som brukar träffas kontinuerligt. I februari anordnade gruppen en studieresa till Halland.

Bakgrunden till att vi valde just Halland var att vi kunde hitta intressanta studiebesök på relativt nära avstånd. Mixen mellan nytta och nöje blev god, det är väl så viktigt att även ha någon kvällsaktivitet när man träffar nya människor.

Resan startade i Tingsryd och gick via Växjö, Alvesta och Ljungby. Första studiebesöket var på Ösarps Gård där vi besökte Anna-Karin och Åke Hantoft.

Åke började med att berätta om gårdens historia och produktion. Han berörde även hur markpriser, arrenden och andra förutsättningar för gårdens produktion såg ut. En omvärldsanalys helt enkelt. Gården i sig har inte varit någon släktgård utan köptes för marknadspris för ett antal år sedan, och var då delvis nergången. Sedan köpet har man mer än fördubblat besättningen, från 200 kor vid starten byggdes det om för 500 mjölkande och ett stall för kalvar, rekrytering och mindre handjur.

Totalt 1 300 djur på gården.

På kvällen blev det visning på Carlsbergs Bryggeri. Vi började först med en historielektion om bryggeriet och dess grundare.

Sedan fick vi reda på hur det går till att brygga de olika dryckerna som produceras i Falkenberg. I huvudsak är det öl, men även cider och läsk. Vi var mest intresserade av öltillverkningen och det blev en rundvandring ute på anläggningen. Det är alltid kul att se andra produktionsanläggningar och deras möjligheter.

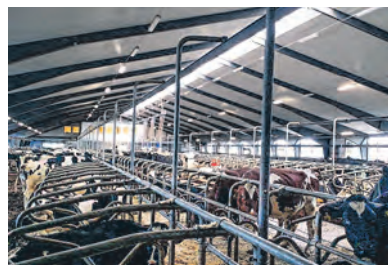
Besök på Qvarngården

Efter frukost dag två gick resan vidare norrut till Lars Paulsson på Qvarngården. Gården är belägen strax utanför Långås, i vackert kuperat landskap.

Lars tog emot oss på ladugårdsbacken där han berättade om gårdens historia. Han tog över gården efter sina föräldrar i början på 90-talet, då fanns det ett trettiotal kor på gården. Efter några år byggdes ett lösdrifts-

Qvarngården.

Bertegården.

stall för 80 kor med mjölkgrup. Med tiden har gården växt och djurantalet med, i dag har Lars 350-380 årskor och totalt 1 100 djur. De bedriver växtodling på cirka 270 ha åker och gården sköts av sju anställda tillsammans med Lars.

Vi tittade på de olika foderblandarna och diskuterade olika lösningar med utfodring och recepten. En väldigt intressant del i foderstaten var drank ifrån Carlsberg, vilket utfodrades varje dag till alla djur.

För några år sedan tröttnade man på dålig kalvhälsa och beslutade sig för att ta ett nytt grepp. Man gjorde i ordning en stor grusplan och placerade ut kalvhyddor där, ett stort antal ensamhyddor samt ett antal grupphyddor. Det fungerar väldigt väl menar Lars och visst var kalvarna väldigt fina.

År 2012 gjordes en stor investering i en

egen biogasanläggning. Strömöverskottet säljs och värmen används på gården och i anläggningen. Nu vid årsskiftet infördes ett certifikat som gör att driften blir mer intressant och ekonomiskt.

Efter en god lunch på Laxbutiken gick resan vidare söderut mot Halmstad till resans sista studiebesök, Bertegården som tillhör Bertegruppen. Där ingår även Bertekvarn och Sia glass.

Vi blev varmt välkomnade av bolagets VD Pär Stenström. Själva gården är väldigt gammal och har funnits i släktens ägo sedan 1500-talet, men gårdscentrumet är helt nytt.

Vi började med en rundvandring i ladugården. Vi tittade på gårdens fyra robotar och den automatiska strövagnen som hänger på räls i taket. Hela gårdens planlösning genomsyras av att det ska vara enkelt och rationellt, vilket blir en av de positiva effekterna om man kan bygga på en ny plats.

Efter rundvandringen blev det många och långa diskussioner om lantbruk och kooperation, men framför allt en lång berättelse om Bertegruppens historia. Ett stort och imponerande familjeföretag som omsätter mer än 700 miljoner. Pär visade oss ett fantastiskt engagemang och man kan inte bli annat än imponerad.

Text: Stefan Andersson

Tvärgrupper skapar ökat engagemang

Den nya medlemsorganisationen ska involvera och engagera medlemmar över hela landet. Ett led i arbetet är de nya tvärgrupperna som nu är i full gång med sitt arbete.

Under tre veckor har Lantmännen hållit 19 distriktsstämmor, varav nio varit stämmor i nya, sammanslagna distrikt. Den nya medlemsorganisationen är en signal om betydelsen av att utveckla medlemsverksamheten inom Lantmännen, men också en naturlig konsekvens av förändringarna inom det svenska lantbruket. Tillsammans med detta har nya former för att öka medlemmarnas engagemang – tvärgrupper – introducerats.

Tvärgrupper är helt enkelt arbetsgrupper inom olika områden. Grupperna består i första hand av förtroendevalda medlemmar som tvärs över landet och tvärs över olika organisatoriska gränser arbetar med frågor inom ett speciellt område. Ambitionen är att sprida uppdragen, men personernas kompetens är viktigast. Förslag på tvärgrupper och vilka grupper som sedan påbörjar ett arbete kan komma från olika håll. Det kan vara från affärsverksamheten, till exempel Lantbruk och Maskin, styrelsen eller från medlemsorganisationen.

– Det finns ett stort engagemang och kunskap hos våra medlemmar som vi på olika sätt vill dra nytta av för att utveckla Lantmännen, säger Björn Wallin, koncernstyrelsen och ordförande i Ägarutskottet.

Text: Anna Carlström

I dagsläget finns fem tvärgrupper, men på sikt kan nya grupper komma till. Grupperna avslutas när uppdraget är fullföljt.

● **Utbildning.** Målet är att utveckla uppdraget som förtroendevald genom att erbjuda en utbildningsplan som bidrar till ökade insikter och kunskaper. Gruppen ska gemensamt formulera vilka grundläggande kunskaper som kan behövas i rollen som förtroendevald i Lantmännen.

● **Eko.** Målet är att från ett lantbrukarspektiv bidra med inspel och praktiska erfarenheter med koppling till inköp, marknad och övriga frågor om ekologisk odling. Gruppen ska i ett första skede arbeta mot Lantbruk, men även kunna bidra i principiella frågor kopplade till ekologisk produktion inom Lantmännen.

● **Kreditfrågor.** Målet är att öka kunskapen om kreditfrågor och kredithantering inom Lantmännen, och att i samband med förändringar och utveckling av dagens kreditmodeller komma med synpunkter till arbetet. Gruppen hanterar inte enskilda kreditärenden.

● **Digitala tjänster och kommunikation.** Gruppen ska ge Lantmännen insikter om önskemål och utveckling av digitala tjänster och digital kommunikation samt vara en resurs i utvecklingsarbetet inom området.

● **Stadgar.** Gruppen ska bidra i arbetet med uppdatering och utformade av nya stadgar.

Vilka krav ställs på en miljöanpassad hydraulolja?

Ring Agrols smörjråd så får du svar direkt. Vi ger dig personlig service att hitta rätt smörjmedel till din maskin. Du kan även gå in på vår hemsida: www.agrol.se och klicka vidare till "rekommendationer".

Agrols smörjråd:

Lars-Göran Persson, 010-556 09 51

Roger Mannelqvist, 010-556 40 29

Yngve Lindh, 010-556 09 49

Lars Ekmark, 010-556 32 99

Vad kan svenska lantbrukare göra för att skapa en mer hållbar matproduktion för framtiden?
Och vad har egentligen Paris-avtalet för betydelse för svenska lantbruket?
Många frågor ställda, livliga diskussioner och kanske glimten av ett och annat svar när Hallands distrikt bjöd in till Footprint 16 – en dag på tema hållbar framtid i lantbruket på Ästads vingård utanför Tvååker.

Lantbrukare för hållbarhet

Dagen hade ett lite speciellt upplägg där föreläsningar och gruppdiskussioner varvades för att hela tiden hålla diskussionen levande och deltagarna aktiva. Initiativtagare till Footprint 16 var Anders Axelsson och Jenny Bengtsson i Hallands distriktsstyrelse.

– Det är jätteviktigt för oss lantbrukare att hänga med i hållbarhetsfrågor. Den som inte gör det riskerar få svårt att driva sitt lantbruk i framtiden, befarar Anders Axelsson och hoppas att Footprint 16 ska få en efterföljare i Footprint 17 nästa år för att sprida tankarna ytterligare.

Moderator för Footprint 16 var Svante Kajiser, som i sin introduktion manade till öppenhet i miljöfrågan och konstaterade att det kanske är dags att börja samarbeta mer:

– Vi lantbrukare reagerar gärna med ryggmärgen när miljövänner uttalar sig om exempelvis köttätande. Vi anser oss ha en produktion med högt miljövärde och protesterar när minskat köttätande kommer på tal. Men jag tror att vi i stället ska liera oss med dem. Vi måste ju erkänna att all köttproduktion inte är hållbar. Vi ska vara kräsna, äta lite mindre men rätt sort. Den viktiga frågan är kanske inte om man ska äta kött eller inte, utan snarare hur och var det kött vi äter producerats.

Temperatur och klimat

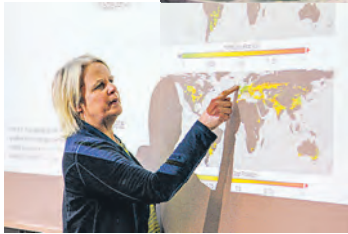
Fredrik Hedenus, docent på Energi och Miljö på Chalmers, var dagens första föreläsare. Ämnet för hans föreläsning var Paris-avtalet, men han inledde med några av de hårda fakta som världens ledare hade som utgångspunkt inför förhandlingarna. Han visade exempelvis hur växthusgaserna, med betoning på koldioxid och metan, ökat och minskat genom historien och hur medeltemperaturen skiftat.

– Den globala medeltemperaturen är i dag + 0,8 grader om man jämför med 1880-talet. Det låter kanske inte så mycket, men det har en tydlig effekt på havsnivån. Det som bekymrar är att temperaturen stiger betydligt snabbare nu. Målsättningen i Paris var att den globala medeltemperaturökningen ska hålla sig under 2 grader, med förhoppningen att man ska kunna klara + 1,5 grader.

Fredrik Hedenus konstaterade att det inte bara handlar om den faktiska temperaturstegringen utan ännu mer den grundläggande frågan: Hur känsligt är klimatet för en temperaturökning och en ökad koldioxidhalt i atmosfären?

På den frågan ger forskningen lika många positiva som negativa svar.

– Man ska ha i åtanke att 2-gradersmålet inte är något vetenskapligt mål, utan snarare ett politiskt satt mål. Enligt Paris-avtalet väljer alla länder själva vilket mål de vill sätta

Christel Cederberg och Fredrik Hedenus.

och hur de vill nå dit.

Sverige har satt målet 85 procent minskade utsläpp till år 2045. Till största delen räknar man med att det målet ska uppnås med hjälp av en övergång till bioenergi, elbilar och förnybar energi. Men här kommer även växthusgasutsläppen per kilo mat in i bilden. Det finns mycket att göra för att minska utsläppen. Högre fodereffektivitet, förbättrad gödselhantering, biobränsle i traktorerna och högre kväveeffektivitet var några av de punkter Fredrik Hedenus tog upp. Samtidigt konstaterade han att Sveriges mål när det gäller utsläpp per kilo mat inte är särskilt högt satta:

– Vi ska få ner utsläppen till runt 1 ton koldioxidekvivalenter per person och det motsvarar ungefär maten vi äter i dag, producerad med framtidens teknik.

Konsumtion och mångfald

Christel Cederberg, biträdande professor på Energi och miljö, Chalmers, koncentrerade sitt föredrag på frågor kring konsumtion och mångfald. Hon konstaterade att problemet i grunden är att vi står inför en befolkningsökning från dagens 7,4 miljarder till 9-10 miljarder år 2050. Det är alla överens om, men att hitta samsyn kring hur man löser det är svårare.

– Som jag ser det kan man bryta ner lösningen till tre delar: hållbar intensifiering, mindre konsumtion och ett transformerat system, där det sista står för rättvis fördelning av resurserna.

För att nå en hållbar intensifiering menade Christel Cederberg att man framför allt

måste arbeta med begrepp som skördegap och mullhalt. Skördegapet är kvoten mellan den bästa möjliga skörden under optimala förutsättningar och det faktiska skördeutfallet (läs mer om begreppet i Grodden nr 1 2016 i intervjun med forskaren Bo Stenberg). Markens mullhalt är ett område som alltmer kommit i blickpunkten. Med lägre mullhalt blir skördarna mindre, något som blivit tydligt på många håll i världen, inte minst med ett allt mer intensivt jordbruk.

– Man kan inte kompensera lägre mullhalt med kväve och vi tillför i dag inte tillräckligt med organiskt material till jordarna.

Mindre konsumtion handlar både om att just äta mindre, men i ännu högre grad om att äta annorlunda. Christel Cederberg konstaterade att behovet av protein ligger runt 18 kg/person och år, men konsumtionen i västvärlden ligger långt över. I EU är proteinkonsumtionen i medeltal 31 kg/person och år och i Sverige ytterligare lite högre med 32 kg/person och år. Den svenska proteinkon-

sumtionen består till mycket stor del av mejeriprodukter och kött.

– Vi konsumerar alltså 70 procent mer protein än vad vi faktiskt behöver och när det gäller kött är en stor del av detta importerat.

Hållbar soja och palmolja

Sist ut bland dagens föreläsare var Claes Johansson, chef för Hållbar utveckling på Lantmännen. Han berättade om de ansträngningar som görs från Lantmännens sida. Det är en satsning på bred front genom odlingskoncept som lett till Vänligare vete, genom att öka resurseffektiviteten och minska koldioxidemissionerna, genom att jobba för certifierad hållbar produktion av soja och palmolja och inte minst genom forskning. Han påpekade att både den ekologiska odlingen och den konventionella behövs och att båda odlingsätten har många problem kvar att lösa för att nå en mer hållbar produktion.

Text och bild: Helena Holmkrantz

På gång

Kalmar 2 maj

Informationsmöte
Tid och plats meddelas senare.

Distrikt Sörmland

15 juni

Sommarträff för hela familjen, maskinvisning, fältvandring, tipspromenad med mera.
Tid och plats meddelas senare.

Distrikt Dala-Aros

16 juni

Fältvandring på Gångholmen, Västerås kl 15

Distrikt Dala-Aros

28-30/6

Ungdomsresa till Borgeby med besök på Borgeby Fältdagar och Nötcenter Viken i Falköping. Mer information kommer.

Distrikt Kronoberg

5 juli

Växtodlingskväll hos Stensson, Hunna, Grimslöv kl 18.30

Krönika FODER

HÅKAN NORDHOLM
produktchef mineraler
och fabrikspremixer,
Lantmännen Lantbruk

FOTO: BYVIND LUNDH

Utfodring av våra minsta

Hur ger vi kalvarna, kycklingarna och smågrisarna bästa möjliga start i livet? Håkan Nordholm är produktchef på Lantmännen Lantbruk och utvecklar här sina tankar om hur man kan hjälpa våra yngsta djur till ett bra immunförsvar och en god hälsa.

Vilken mat vi får under vår första tid i livet, påverkar oss mycket mer än vad vi tror. Det avgör till exempel hur starkt vårt immunförsvar blir och påverkar vår tendens att utveckla olika typer av sjukdomar som diabetes, allergier och övervikt. Inom näringsforskningen kallas detta ”metabolisk programmering”. Beroende på hur vår omgivning ser ut och vad vi äter den första tiden slås vissa gener på och andra stängs av, gener som sedan kommer att påverka oss resten av livet. Den här typen av forskning ingår i den relativt nya vetenskapen Epigenetik som beskrivs som en bro mellan arv och miljö.

Mer mjölk med rätt start

De här insikterna påverkar också vårt sätt att se på utfodring till de allra yngsta djuren, både före och efter födsel. Vi vet att rätt utfodring av kon innan kalvning ger mer mjölk, friskare kor och friskare kalvar. Det är viktigt att kalven snabbt får tillgång till råmjölk efter kalvning och därefter en näringsriktig och balanserad mjölkersättning. Kvigkalvar som fått en bra start i livet blir senare kvigor som kalvar in tidigare, kor som mjölkar mer och som håller i fler laktationer.

De dagsgamla kycklingarna

För 20 år sedan tog det åtta veckor för en kyckling att bli slaktfärdig, i dag tar det endast fem veckor. Utfodring av kycklingen den första veckan är speciellt viktig, då den första veckan utgör hela 20 procent av kycklingens totala livslängd. För den lilla kycklingen är det viktigt att så snabbt som möjligt få tillgång till foder, foder med rätt struktur och näringsinnehåll och med hög smaklighet.

Det har visat sig att de kycklingar som får snabb tillgång till foder får förbättrad utveckling av inre organ och mag- och tarmkanal, och kycklingen får dessutom ett bättre utvecklat immunförsvar.

”Beroende på hur vår omgivning ser ut och vad vi äter den första tiden slås vissa gener på och andra stängs av, gener som sedan kommer att påverka oss resten av livet.

En friskare gris

När antal smågrisar per kull ökar är det viktigt med rätt utfodring av suggan redan under dräktigheten. Detta påverkar i högsta grad utvecklingen av fostren i livmodern. De första dagarna i smågrisens liv utvecklas mag- och tarmkanalen mycket snabbt. Tillgång till suggans råmjölk, komplettering av en balanserad mjölkersättning de första två veckorna och ett smakligt startfoder därefter ger tyngre smågrisar vid avvänjning, en mer homogen kull, färre diarréer och lägre sjuklighet – en friskare gris helt enkelt.

I dag räknar man med att våra husdjurs produktivitet i praktiken ligger 30 till 40 procent under deras genetiska potential. Vi utnyttjar helt enkelt inte djurens kapacitet på ett effektivt sätt. Genom att ge våra minsta djur en bra start i livet ökar förutsättningarna för att utnyttja denna kapacitet bättre. Det är alltid enklare och mer effektivt att redan från start påverka våra unga kalvar, kycklingar och smågrisar med näringsriktig utfodring, än att försöka korrigera det de tappat senare i livet. Att ta väl hand om våra allra minsta och ge dem en näringsriktig start är alltid en lönsam investering för framtiden!

PER GERMUNDSSON
Produktmarknadschef
Korn & vete

MARS 2016

God tillgång på vete

Olika led i kedjan hanterar situationen på olika sätt. Lantbrukare har för årstiden ovanligt stora kvantiteter kvar i lager. Oavsett om det handlar om lantbrukare i Sverige, Danmark, Tyskland eller Frankrike så hoppas lantbrukarna fortfarande på högre priser och avvaktar med försäljning av varorna i hopp om att förhoppningarna ska infrias.

Fortfarande finns ovanligt stora kvantiteter av skörd 2015 kvar i lager på olika håll i EU 27. Det rapporteras visserligen fortfarande stora exportkvantiteter av vete från EU 27 till tredje land, men trots en större skörd än föregående år är den ackumulerade exporttaktan lägre än vid samma tidpunkt ifjol.

Förstahandssäljarna vet att man förr eller senare kommer att köpa en stor del av de kvantiteter som lagras på gårdarna. Men så länge man inte vet när kvantiteterna kommer har man också svårt att sälja. Den allmänna uppfattningen är att de flesta gårdar har ytterst begränsade möjligheter att lagra såväl den gamla som den nya skörden. Därför är det rimligt att anta att de gårdar som inte sålt sin skörd hittills under året står inför valet att antingen sälja det som finns i lager under sommaren eller behålla det som ligger i lager och i stället leverera ny skörd under skördeperioden. Oavsett vilket alternativ som väljs kommer det att innebära att större kvantiteter än normalt ska transporteras, hanteras, säljas och levereras.

Förbrukarna köper vid behov

Förbrukarna inom EU 27 har förmodligen en del behov kvar att täcka av gammal skörd. Med vikande priser det senaste halvåret och god tillgång på spannmål köper förbrukarna överlag ur hand i mun, nya kvantiteter köps i den takt man förbrukar varor.

Även om det är flera månader kvar av skördeåret går vi in i en period när många importörer intar en mer avvaktande hållning när det gäller ytterligare köp då det kanske råder en viss osäkerhet kring vad som förbrukas samtidigt som deras egna skördar är betydligt tidigare.

Handelshusen som står för en stor del av exporten till tredje land är försiktiga i slutet av skördeåret då man inte vill bli sittande med kvantiteter som man riskerar få svårt att placera utan fokuserar i stället på kommande skörd.

Efterhand som tiden går kommer det att finnas allt fler säljare av vete som vill kunna tömma sina lager för att vara förberedda på kommande skörd vilket riskerar att bidra till ytterligare press på de fysiska priserna. Den som hoppas på högre priser får nog sätta sitt hopp till kommande skörd.

Skörd 2016 närmar sig

Efterhand som tiden går flyttas fokus i allt högre grad mot kommande skörd. De första prognoserna för veteskörden i EU 27 har gjorts.

Men stora kvantiteter av skörd 2015 för-

väntas till viss del finnas kvar i lager och bidrar till att de ingående lagren 2016/2017 bli betydligt större än vid starten av innevarande skördeår.

Produktionen, baserad på prognostiserade arealer och normalavkastning, förväntas uppgå till 144 Mton, en minskning med 7 Mton jämfört med innevarande skördeår.

Förbrukningen av vete minskar något och då främst till foder beroende på bättre tillgång på majs på olika håll i EU 27.

Exporten av vete från EU 27 förväntas öka beroende på större efterfrågan från framför allt Marocko och Egypten samtidigt som exporten från Ukraina förväntas bli mindre än innevarande år.

De utgående lagren i EU 27 minskar under skördeåret 2016/2017 med 14 Mton vilket är mindre än innevarande skördeår, men ger fortfarande en betryggande nivå på utgående lager.

Hoppet står till vädret

Den goda tillgången på vete gör det svårt att se något som kan få priserna att vända uppåt. De första prognoserna som gjorts tyder på att det återigen kommer att vara god tillgång i EU 27 även kommande år. Men som traditio-

Balans vete EU 27

	2015/ 2016	2016/ 2017
Ingående lager	13	17
Produktion	151	144
Import	4	3
Förbrukning	122	118
Export	29	30
Utgående lager	17	14

nell exportör kan överskottet i EU 27 efterfrågas i högre grad än förväntat av antingen traditionella köpare som Marocko och Egypten, men även mindre vanliga såsom Indien som alla förväntas få sämre skördar än innevarande år. För den som hoppas på högre priser krävs det väderproblem någonstans i världen under våren och sommaren. Om så sker kommer priserna på skörd 2016 att stiga och när prisskillnaden mellan ny och gammal skörd ökar kan det dra med sig även gammal skörd uppåt.

” För den som hoppas på högre priser krävs det väderproblem någonstans i världen under våren och sommaren.

Teckna poolavtal så sköter vi marknadsbevakningen och försäljningen av din spannmål!

För poolavtal bevakar Lantmännen marknaden dagligen och gör löpande försäljningar av din spannmål, med **målet att nå ett så högt pris som möjligt**. Poolavtal är ett effektivt sätt att **sprida riskerna** i din spannmålsaffär, även för dig som är aktiv och själv prissäkrar stora delar av din skörd.

Poolavtal kan tecknas fram till 1 juni. Tecknar gör du antingen på vår hemsida eller genom att kontakta din säljare eller vår kundtjänst.

Säkra din spannmålsaffär genom att välja den kombination av avtal som passar just din försäljningsstrategi.

**Välj
bland**

Poolavtal Försäljning med marknadsbevakning

Terminavtal Säkra priset på längre sikt

Spotavtal Säkra priset på kort sikt

Depåavtal Säkra priset efter leverans

Spontanleverans Leverera till dagspris utan avtal

